

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio Unica. De Visione Dei, Modo, Objecto, & Causis ejusdem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

ris deberent semper convenire; nam infinitis vicibus esset æquè bonum, ac sapiens aliquid facere, quàm omittere, & vicissim. Certè non minùs prudenter fecisset DEUS, si non creasset hunc mundum, quàm cum creaverit, ejusque voluntas æquè fuisset bona, atque laudabilis: sicut etiam æqualiter prudenter, & bene fecit non creando alterum mundum, quàm si eum creasset. Imò sepe regula honestatis in aliqua actione est ipsa voluntas Divina: nec DEUS tenetur semper facere, quod est optimum in se, seu, ut aliqui loquuntur, materialiter, sed quod est optimum in his circumstantiis, inter quas sæpius est ipsa voluntas Divina, & ab hujus beneplacito denominatur res hinc, & nunc optima: ergo sapientia, & bonitas eos non infallibiliter, & necessariò redderet concordēs, sed saltem posset universi gubernatio turbari. Dein, stante libertate plurium, posset saltem sibi invicem contradicere, aut se mutuo impedire, consequenter à se invicem penderent, essentque imperfecti. Tandem, si habent eandem semper voluntatem, non est ratio Deos multiplicandi, sicut cum SS. tres Personæ habeant eundem intellectum, ac voluntatem, sunt unus DEUS. videatur etiam Ariaga de SS. Trinitate disp. 42. n. 43.

168. Dices, posse adstrui aliquam sympathiam inter Deos, ratione cujus semper conveniant. Resp. vel hæc tolleretur libertatem, & redderet Deos imperfectos: vel non tolleretur, & redeunt priora argumenta. Dices: posset dici, quod quilibet gubernaret distinctum mundum. Resp. in primis, hoc Polytheistas non velle. Dein vel essent omnipotentes, & immensi, vel non? Si secundum; non essent Dii. Si primum; tunc quilibet esset ubique: certè posset semper sibi creare novos ac novos mundos, donec contineret mundum alterius, & dominium etiam ibi exercere tentaret.

Solet etiam hinc agitari quæstio, an inter attributa Divina detur distinctio virtualis, aut formalis ex natura rei: & utraque communiter à nostris negatur, ac purè formalis tantum admittitur. Difficultates obijci solitæ, aut faciliè solvantur ex auditis in Logica de distinctione inter intellectum, & voluntatem: aut tangunt mysterium SS. Trinitatis: quare, usquedum de eo agamus, quæstionem hanc differimus.

DISPUTATIO II.

De Cognoscibilitate DEI.

169. **E** Gimus hucusque de essentia, existentia, ac aliis perfectionibus Divinis: jam agendum de earundè cognoscibilitate respectu creaturarum, sive an, & quatenus possit DEUS, ejusque perfectiones, cognosci à creaturis; nam quod à seipso perfectissimè seu comprehensivè possit cognosci, nemo dubitat, cum utique intellectus Divinus sua vi cognoscendi, & ipsa etiam cognitio Divina infinita adæquare possit cognoscibilitatem sui ipsius, seu Divinarum perfectionum secum identificatarum. Non autem hinc quæritur, an DEUS à creato intellectu cognosci possit abstractivè ut Unus (an ratione purè naturali, vel quomodo per fidem cognoscatur DEUS ut Trinus, decidendum est in disputatione de Mystero SS. Trinitatis,) quod

enim DEUS possit abstractivè cognosci ut Unus cum suis perfectionibus necessariis absolutis, clarè insertur ex discursibus, quibus probavimus, DEUM existere, & infinitè perfectum esse: quæ utique de ipso asserere non possemus, nisi eum abstractivè saltem cognosceremus.

170. Sed hic quæritur, an possit cognosci DEUS ejusque perfectiones intuitivè, seu per cognitionem intuitivam, quæ etiam Visio vocatur, similitudine desumpta à visione oculi corporis; quia sicut ista immediatè tendit in colorem tanquam suum objectum, ita cognitio illa intuitiva immediatè fertur in DEUM, & illum non in alio tanquam per speculum, & in enigmate, seu similitudine (sicut nunc in hac vita ipsum cognoscimus ex S. Paulo 1. Cor. 13. v. 12.) sed in seipso immediatè cognoscit. Examinanda sunt insuper modus, objectum, & causæ hujus cognitionis, sive an cognitio hæc sit comprehensiva DEI; an omnia prædicata DEI videat; an & quomodo lumen gloriæ, species impressa, atque etiam intellectus creatus ad eam concurrat: itaque sit

QUÆSTIO Unica.

De Visione DEI, Modo, Objecto
& Causis ejusdem.

ARTICULUS I.

An sit possibilis Visio DEI.

171. **D**ico I. Defacto datur, adeoque possibilis est visio DEI intuitiva. Conclusio est de fide contra aliquos Armenos, qui asseruerunt, non videri etiam à Beatis, ipsam in se essentiam Divinam, sed tantum lucem quandam, aut claritatem, ab ea derivatam: quem errorem postea etiam Petrus Abailardus, & Almaricus amplexi sunt teste Alphonso à Castro de hæresibus l. 3. v. Beatitudo. hæresi 1. Prob. concl. Matth. 5. v. 8, dicitur: Beati mundo corde, quoniam ipsi DEUM videbunt. Et 18. v. 10. Angeli eorum in cælis semper vident faciem Patris mei. Item 1. Cor. 13. v. 12. dicuntur homines visuri DEUM facie ad faciem, & 1. Joan. 3. v. 2. visuri DEUM sicuti est. Idem definitum est à Florentino in Decreto seu literis sanctæ unionis non longè à fine, ubi dicitur, animas sine reatu mortuas, vel ab hoc in purgatorio emundatas, in cælum mox recipi, & intueri clarè ipsum DEUM trium & unum.

172. Quibus verbis nota etiam dici, animas labis puras non debere expectare diem judicii, sed mox ad visionem DEI admitti, contra quàm sensit Joannes XXII. tanquam Doctor privatus, non ut Pontifex; nam in articulo mortis expressè asseruit, se nihil voluisse decidere, sensumque suum Ecclesiæ judicio subijcere: de qua re Belarminus l. 4. de Rom. Pont. c. 14. quam veritatem Tridentinum quoque Sess. 25. in Decreto de invocatione Sanctorum supponit, & docet, dum ait, Sanctos, unà cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus DEO offerre, eosdemque æternâ felicitate in cælo fruantes invocandos esse. Eandem veritatem apertissimè definit Benedictus XI. dictus XII. Successor immediatus Joannis XXII. in sua Decretali, quam de verbo ad verbum refert Alphonsus à Castro de hæres. l. 3. v. Beatitudo. hæresi 6. ubi

ubi insuper Pontifex pro nostra conclusione sic loquitur de animabus sine labe mortuis, vel ab ea purgatis: *Mox post mortem suam, & purgationem præfatam in illis, qui purgationem huiusmodi indigebant, etiam ante resurrectionem suorum corporum, & iudicium generale post ascensionem Domini nostri Iesu Christi in cælum, fuerunt, sunt, & erant in cælo, cælorum regno, & paradiso cælesti cum Christo Sanctorum Angelorum consortio aggregata, ac post Christi Iesu passionem, & mortem viderunt, & vident, & videbunt Divinam Essentiam, immediate se bene, & clare, & aperte illis ostendentem.* Accedunt SS. Patres complures citati à Valquez tom. 1. in 1. p. disp. 37. c. 5. Hæ rationes ab autoritate sufficiunt; quia positivis rationibus, à principiis fidei independentibus, probari vix potest; cum, ut postea videbimus, visio beatifica nulli creaturæ debita, aut connaturalis esse possit. Negativè tamen etiam probatur solvendo objectiones.

173. Ob. 1. S. Paulus, 1. ad Timoth. 6. v. 16. de DEO dicit: *Lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit: sed nec videre potest: ergo visio DEI est impossibilis.* Confir. 1. S. Petrus ep. 1. c. 1. v. 12. ait de DEO: *In quem desiderant Angeli prospicere:* ergo eum non vident. Confir. 2. Plures Patres apud Valquezium in 1. p. disp. 37. negant, DEUM posse videri & præsertim S. Chrysostomus homil. 14. in Joan. disertè ait: *DEUM videre est impossibile: quod eum nemo novit, nisi Filius:* ergo, Resp. ad autoritatem Scripturæ cum S. Augustino ep. 112. c. 15. ubi ait de DEO: *Si queris, quomodo dictus sit invisibilis, si videri potest, respondeo, invisibilem esse naturā, videri autem, cum vult, sicut vult.* In forma. dist. ant. inhabitat lucem hominibus naturaliter inaccessibilem, & sic etiam eum nemo naturaliter vidit, aut videre potest. conc. ant. supernaturaliter ex speciali favore DEI. neg. ant. & conf. & hoc est, quod Augustinus intendit, dum ait, *videri, cum vult, & sicut vult;* quando scilicet vult quibusdam hunc favorem facere, & in quantum eum vult facere.

174. Nec dicas: ergo DEUM etiam tantum naturaliter fore incomprehensibilem, non autem supernaturaliter; nam Scripturæ sumi debent strictè, quando non adest ratio urgens ad eas minùs strictè sumendas, qualis adest, quando DEUS dicitur invisibilis; nam si deberet intelligi omnimodè invisibilis, Scripturæ sibi contradicerent: nec salvari possent Conciliorum, & Pontificum definitiones: at nulla occurrit circa incomprehensibilitatem: imò hanc ratio ipsa confirmat, ut patebit inferiùs, ubi de comprehensibilitate DEI agemus. Ad. 1. confir. neg. conf. Angeli desiderant DEUM videre etiam in futurum; quia ejus visione nunquam satiantur, de qua re egregiè S. Gregorius 1. 18. moral. c. 28. Ad 2. confir. resp. Si etiam aliqui Patres id negassent, rebus nondum ab Ecclesia ita definitis, non negarent modò, stantibus his definitionibus: nec deberemus eos sequi. Videtur tamen iis honorificentius esse, si dicatur, eos non negasse omnem visionem, sed tantum, vel corpoream, vel naturalibus viribus elicitam, vel comprehensivam, quam tantum negasse videtur S. Chrysostomus etiam Angelis; nam hanc Eunomius, ejusque sequaces, quos impugnat, sibi attribuerunt, & quidem tantam, quan-

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

tam Pater habet de Filio: ita eum explicat S. Thomas 1. p. q. 12. a. 1. ad 1. & certè S. Chrysostomus homil. 69. ad populum ait: *Iusti sive hic, sive illic cum rege, & illic amplius, & propinquius, non per introitum, non per fidem, sed facie ad faciem.*

175. Quando autem idem ait, Angelos DEUM vidisse in natura assumpta, & non antè: responderi potest, eum tantum velle, quòd ante Incarnationem nihil potuerint comprehendere, quòd DEO est proprium: postea autem comprehendisse naturam humanam, quæ assumpta est, & DEO propria facta. Quando autem idem S. Pater homil. 3. de incomprehensibili DEI naturā dicit, quòd Seraphini, de quibus Isaie 6. non viderint ipsam sinceram substantiam DEI, sed quæ videbant, condescensus erant, & indulgentia: intelligi potest, quòd eam non comprehensivè viderint, seu non totaliter, & omnino sincerissimè, seu adequatè manifestatam; sed in tantum, in quantum DEUS iis voluit indulgere, vel, ut solemus loqui, condescendere: vel quòd non naturaliter, sed tantum ex superno favore, seu indulgentia, & condescensu viderint.

176. Ob. 2. Intellectus creatus non potest clarè cognoscere infinitas creaturas possibiles: ergo multo minùs potest clarè cognoscere, vel videre DEUM. prob. conf. DEUS est objectum longè majus, quàm sint infinita possibilia: ergo. Confir. Angelus non potest videri oculo corporeo: ergo neque DEUS intellectu creato. prob. conf. Major est distantia DEI ab intellectu creato, quàm Angeli ab oculo corporeo: ergo. Resp. neg. conseq. ad prob. iterum. neg. conseq. Ad cognoscenda clarè (adeoque etiam distinctè) infinita possibilia requiritur modus cognoscendi infinitus, seu discretio clara unius ab altero in infinitum: qui modus superat intellectum creatum finitum: at verò ad videndum DEUM talis modus cognoscendi non requiritur; quia non debet comprehendi, nec debent in eo prædicata infinita discerni. Quidam hæc afferunt Aristotelem, dicentes, eum negasse, posse à nostra cognitione attingi DEUM: quod si verum esset, deferendus esset: at negavit tantum, posse DEUM vel infinitum attingi per cognitionem infinitam. Ad confirm. conc. ant. nego conf. ad prob. iterum neg. conf. Ratio, cur Angelus non possit oculo corporeo videri, non est, quòd sit perfectior, sed quòd oculus sit improporcionatus. Sic etiam aër, vel sonus, licet non sit perfectior oculo, non potest videri. Sed de hoc inferiùs plura.

177. Ob. 3. Quòd perfectius est objectum, eò perfectior est cognitio: ergo si illud est infinitè perfectum, etiam cognitio erit infinitè perfecta: sed talis non competit creaturæ: ergo hæc non potest DEUM videre. Resp. Hæc ratione DEUS neque abstractivè, neque obicurissimè poterit cognosci, quod nemo somniat. In forma dist. ant. eò perfectior est cognitio arithmetice. neg. ant. perfectior geometricè, vel potius incommensurabiliter. conc. ant. & neg. conf. Non crescit perfectio cognitionis tantum, quantum est perfectius objectum: imò neque in certa proportionem, adeoque nec strictè geometricè, sed, ut Mathematici dicunt, incommensurabiliter, hoc est, crescit aliqua ratione, quæ tamen non habeat certam mensuram, qua etiam mensurari possit objectum, ita ut determinata propor-

tio

tio possit inter ea duo assignari: unde cognitio objecti etiam infiniti manere potest finita, & talis manet in creaturis. Licet autem ratione qualiscunque respectus ad objectum infinite perfectum excedat infinitas cognitiones de objectis in perfectione finitis, non est propterea infinitæ perfectionis, sed ad summum ordinis superioris, nisi fiat misera quæstio de voce. Videri possunt etiam dicta n. 175.

178. Ob. 4. Creatura non potest producere infinitum: ergo neque cognoscere. prob. conf. Major requiritur perfectio ad cognoscendum, quàm ad producendum; nam sol. e.g. potest producere aurum, vel ignem, non tamen potest cognoscere. Resp. Ergo homo non poterit cognoscere muscam, quam non potest producere. In forma nego conseq. ad prob. neg. ill. universaliter acceptum; nam quoad multa quidem verum est, plus esse ea cognoscere, quàm tantum producere; quia ad cognitionem requiritur potentia vitalis, quæ est perfectior, quàm virtus inanimata producendi e.g. ignem: attamen potentia producendi Angelum, vel animam rationalem, vel infinitum est major, quàm tantum potentia hæc cognoscendi, ut est per se clarum.

ARTICULUS II.

An Visio DEI possit alicui creaturæ rationali esse connaturalis.

179. **D**ico. Visio intuitiva DEI nulli creaturæ potest esse connaturaliter debita. ita communissime Theologi contra pauculos, qui apud P. de Quirros ultro fatentur, retineri se pondere Scholasticorum ferè omnium, qui sua scripta prelo mandarunt, ne absolute asserant possibilitatem creaturæ, cui connaturalis sit visio DEI. Prob. concl. Ex Sacris Scripturis, Conciliis, & Patribus passim habetur visionem DEI esse supernaturalem: ergo non potest esse connaturalis, seu, quod idem est, connaturaliter exigere à natura, qualis est omnis substantia creata ut quod, adeoque omnis creatura rationalis, prob. antec. Ad Rom. 6. v. 23. dicitur: *Stipendia enim peccati mors: gratia autem DEI vita æterna.* Si vita æterna est gratia, non est debita naturæ, adeoque supernaturalis. Rursus ad Rom. 11. v. 6. *Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia jam non est gratia:* ergo visio DEI, quæ est gratia, non potest esse debita operibus naturalibus creaturæ: adeoque est supernaturalis. Imò de supernaturalitate visionis DEI adeo nullum Theologis communiter dubium est, ut ab ordine ad eam desumant supernaturalitatem aliorum entium. Confirm. 1. ex S. Augustino, qui l. 12. de civ. DEI c. 1. docet, creaturam intellectualem posse fieri beatam visione DEI, non quia creatura est (multæ enim non sunt hujus beatitudinis capaces) sed quia rationalis est: addit tamen: *Ea tamen, quæ potest, non ex se ipsa potest, quia ex nihilo creata est, sed ex illo, à quo creata est:* atqui omnis creatura possibilis ex nihilo creata est: ergo nulla suis viribus id potest, & nulli debetur.

180. Confirm. 2. Visio DEI supponit amicitiam, vel filiationem Divinam; quia est hæreditas Sanctorum: atqui omnis creatura est essentia-

liter serva DEI, & nulla serva potest exigere quasi sibi debitam filiationem, & hæreditatem Domini: ergo nulla creatura potest exigere visionem DEI. Hic est discursus S. Cyrilli Alexandrini in Evangelium S. Joannis l. 1. c. 13. ubi explicans illud Joan. 1. c. 12. *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios DEI fieri:* & agens de adoptione nostra, seu ut ait, *Ut similitudine illius per gratiam filii DEI simus,* ait, hanc supernaturalem dignitatem, scilicet filiationem, quæ est jus ad visionem DEI, nos non ex natura habere, sed ex gratia, ac tandem inquit: *Creatura autem, cum serva sit, nutu solim, & voluntate Patris ad supernaturalia vocatur.*

181. Ob. 1. Omnis creatura naturaliter appetit suam beatitudinem, seu ultimum finem: sed beatitudo, seu ultimus finis creaturæ rationalis, saltem ut quo, est visio DEI: ergo naturaliter appetit visionem DEI: ergo est ipsi debita seu connaturalis. Resp. dist. ma. appetit suam beatitudinem naturalem, conc. ma. supernaturalem, subdist. appetit eam appetitu innato, neg. ma. elicto, conc. ma. & dist. sic mi. neg. conseq. Visio clara DEI non est beatitudo naturalis, sed supernaturalis, uti dicitur fusiùs suo loco sc. tr. de Beatitudine: unde non potest creatura rationalis eum appetere appetitu naturali innato, qui tantum fertur in bonum debitum: potest tamen in eum ferri appetitu elicto naturali, hoc est, appetitu tali, qui possit elici viribus naturalibus; non autem tali, qui ex naturæ insita inclinatione oriatur: talis autem appetitus elictus potest etiam ferri in bonum indebitum, imò in impossibile, saltem viribus naturalibus. vid. Gormaz de beatitud. n. 178.

182. Ob. 2. Non est supra conditionem servi, ut intueatur suum Dominum creatum: ergo, licet creatura sit serva DEI, tamen non erit ei supernaturale, videre intuitivè DEUM. Confirm. Non repugnat in DEO amor amicitiae erga creaturam in statu puræ naturæ relictæ: ergo neque clara suimet ostensio, ad quam sequitur visio intuitiva. antec. prob. non repugnat amicitia inter servum & Dominum in creatis: ergo nec in Divinis. Resp. neg. conseq. Intueri Dominum creatum non est fieri ipsius filium adoptivum, & frui ejus hæreditate, sicut est intueri DEUM: adeoque est lata disparitas. Ad confirm. neg. ant. effect enim tantum aliquis amor benevolentiae, qualis etiam potest dari in homine erga brutum: amicitiae amor exigit insuper proportionem in natura, quæ non datur in creatura in statu puræ naturæ relictæ, & non elevata: elevatio autem stat in gratia sanctificante, vel aliquo æquivalente dono, vi cuius creatura rationalis fiat filia DEI adoptiva: Ad prob. neg. conseq. Inter servum & Dominum creatum ipsa natura est eadem specie, adeoque maxime proportionata.

183. Ob. 3. Lumen gloriæ, quod deberet juxta nos reddere creaturam rationalem proportionatam, vel elevatam ad visionem, etiam ipsum est creatura, adeoque etiam serva: ergo vel nec illud potest exigere visionem, vel ratio servitutis non obstat. Confirm. 1. Lumen gloriæ, vel etiam gratia, utpote aliquid creatum, & servum, adjicit tantum novam servitutem creaturæ rationali: ergo non elevat ad statum altiorum. Confirm. 2.

Lumen

Lumen non potest tollere essentialē servitutē à creatura: ergo, si servitus obstat, lumen non prodest. Resp. 1. Lumen gloriæ non sat bene dici servum; quia per servum videtur intelligi creatura rationalis; nemo enim dicit malleum, vel equum suum servum, sed instrumentum, vel jumentum &c. Verum hoc omisso, dist. conf. non potest exigere visionem sibi. conc. conseq. non potest exigere alteri. neg. conf.

184. Lumen, utpote inanime, non potest videre DEUM, nec potest esse amicus, vel filius DEI, vel possidens DEUM, quasi ex jure suo, seu propria exigentia, in suum bonum ordinata; huic enim obstat ratio servitutis. & hoc solum est, quod Patres & Scholastici creaturæ negant: at non negant, quod non possit dari accidens, vel etiam substantia ut quo, exigens visionem alteri, cui tanquam specialis favor conceditur, sicut lumen gloriæ exigit visionem intellectui creato, quem tanquam supernaturalis favor ad illam elevat; nam sic nunquam sequitur, quod ulla creatura connaturaliter videat DEUM. Ex hoc ulterius inferitur, non esse possibilem substantiam intellectivam, saltem theologicè supernaturalē (quæ eo ipso esset substantia ut quod) quia hæc appetitu innato exigeret tanquam sibi debitam gratiam supernam, & visionem DEI, & quidem in bonum suum, ut ipsa iis fruatur: quæ superant conditionem creaturæ. At possibile est substantia supernaturalis ut quo, scilicet unio Hypostatica, quæ non sibi, sed animæ Christi exigit gratiam, & visionem DEI.

185. Ad 1. confir. neg. ant. quia, ut jam dictum, lumen gloriæ non est propriè servum: imò adjectum creaturæ rationali potius se habet instar regii Diplomatis, conferentis homini amicitiam DEI. Quod si per servum aliud non intelligas, quàm creaturam DEO subjectissimam, nego conf. hoc enim non impedit, quod minus sit favor supernaturalis DEI, qui quidem non sibi, sed alteri possit exigere visionem. Ad 2. confir. neg. conf. vel potius suppositum. Servitus non obstat, quod minus creatura possit per favorem admitti ad visionem, sed tantum, ut illam non possit connaturaliter exigere sibi: prius tantum facit lumen, redditque creaturam rationalem, manente servitute essentiali, amicam DEI accidentaliter, & talem, ut propterea admittatur ad clarā DEI intuitionem.

186. Ob. 4. Complexum ex intellectu & lumine gloriæ totum est creatura & serva: sed hoc exigit visionem intuitivā DEI: ergo creatura & serva potest illam exigere. Resp. dist. mi. complexum illud adæquatè sumptum, exigit visionē intuitivā Dei. neg. min. inadæquatè sumptum, hoc est, lumen gloriæ exigit. conc. min. & dist. conf. creatura potest illam exigere sibi videnti, & visione fruenti, neg. conf. alteri, respectu cujus est favor supernaturalis. conc. conf. replete hinc dicta superius.

187. Dices. Complexum hoc est perfectionis finitæ: ergo potest adæquari per aliquam creaturam simplicem, & rationalem; quia omni finitæ perfectioni potest dari æqualis. Resp. cum Mauro, neg. conf. habere enim se solo per identitatem illas duas perfectiones, scilicet exigere visionem, & eā frui, non competit creaturæ, ut probatum nostris rationibus, sed soli DEO: &

longè aliud est habere illas perfectiones unitas, aliud habere eas identificatas: illud est ordinis creati, hoc est ordinis Divini. Sic etiam juxta adversarios complexum humanitatis & unionis Hypostaticæ est perfectionis finitæ, non tamen potest dari creatura utramque per identitatem complexa; quis enim dicat creaturam aliquam rationalem possibilem esse, quæ exigat uniri in persona Verbo? Alii respondent, posse quidem dari creaturam rationalem perfectiorem eo complexo in diverso ordine, sed non in ordine exigentiæ ad visionem beatificam; hoc enim probatum rationibus pro conclusione adductis. Et potest hæc responsio ex occasione aliquando servire saltem pro explicatione.

188. Ob. 5. Omni accidenti debet correspondere subjectum connaturale: ergo etiam visioni DEI: atqui aliud assignari non potest, nisi intellectus creatus: ergo. Resp. neg. antec. Accidens quidem omne exigit subjecto alicui inherere, sed non connaturali: sic calor inhæret etiam aquæ, cui contrarius est: sic visio potest inherere intellectui, cui supernaturalis est. Nec dicas, omnem formam substantialem dicere ordinem ad subjectum naturale, consequenter etiam omnem accidentalem; nam disparitas lata est: forma substantialis ipsa vel maxime est ordinata à natura ad faciendum compositum naturale, tanquam ad finem suum naturalem: non ita accidens ordinatur semper ad finem naturalem; quia potest esse favor indebitus.

189. Ob. 6. Intellectus est potentia universalis: ergo potest cognoscere omnia, quæcunque intra ipsius sphaeram continentur: sed intra hanc etiam continetur Deus ut visibilis: ergo. Confir. Attingibilitas objecti non potest esse impedimento, quod minus à potentia attingatur: ergo intelligibilitas, seu visibilitas DEI non potest esse impedimento, quod minus intellectus eum clarè intelligat, seu videat. Resp. dist. conseq. potest cognoscere omnia, & omni modo. neg. conf. aliquo modo. conc. conf. Si deberet intellectus omne suum objectum omni modo posse cognoscere, deberet etiam DEUM posse comprehendere. Ad confir. dist. ant. quod minus attingatur à potentia proportionata, conc. ant. improporcionata. neg. ant. & conf. sic summa visibilitas solis impedit nocturnam, ne eum possit bene videre: ex quo exemplo etiam habetur, non esse verum, quod quidam dicunt, potentias inferiores posse cognoscere bene omnia sua objecta. Quod si etiam hoc verum esset, saltem deberent esse proportionata.

190. Ob. 7. Oculus corporeus corruptibilis potest videre coelos incorruptibiles: & Angelus inferior potest cognoscere superiorem: etsi in his casibus non detur proportio in perfectione: ergo hæc non est necessaria. Confir. Voluntas creata potest DEUM immediate in seipso amare: ergo etiam intellectus potest immediate eum in seipso cognoscere, quod est videre. Resp. dist. ant. etsi non detur proportio in perfectione physica. conc. antec. etsi non detur proportio in perfectione visibilis, & visivi, vel cognoscibilis, & cognoscitivi, neg. antec. & sub data dist. conc. vel neg. conf. In allatis exemplis datur saltem proportio visibilis & visivi, cognoscibilis & cognoscitivi, ut nemo negat: at licet detur proportio in-

ter DEUM abstractivè cognoscibilem, & potentiam creatam cognoscentem, non tamen (ut probavimus) datur inter DEUM intuitivè visibilem, & potentiam creatam. Hæc autem proportio longè alia est, quàm præcisè proportio in perfectione physica; nam licet e. g. sonus sit aliquid longè imperfectius, quàm oculus, tamen videri non potest. Unde nec physicè imperfectiori objecto semper proportionata est potentia physicè perfectior, nec semper perfectiori improporionata: debetque hæc proportio vel à communi experientia, aut persuasione, vel aliunde, unde unde demum, desumi.

191. Ad confir. neg. conf. Species etiam abstractivæ repræsentant DEUM ut immediatè in seipso amabilem, & amandum; aliàs in hac vita nunquam amemus DEUM ipsum; sed tantum creaturas. At non reddunt eadem species DEUM immediatè cognoscibilem in se ipso; nam cognosci in se ipso objectum, non est tantum ipsum affirmare, vel intellectum in illud tanquam in suum terminum ultimum tendere, sed est cognoscere objectum ita, ut hoc vel per species proprias, vel per seipsum immediatè ad cognitionem concurrat. Ex quo etiam collige, cur summa amabilitas non impediatur amorem immediatum sui, secus quàm summa intelligibilitas immediatam sui visionem; quia scilicet potentia potest esse non tam perfecta, ut exigit species proprias, vel immediatum objecti concursum in ordine ad cognitionem: vel non tam perfecta, ut sit his speciebus, aut concursui proportionata: nil econtra apparet, cui non sit proportionata potentia ex iis, quæ requiruntur ad amorem DEI: unde ulterius infertur, omnem intuitivam visionem DEI esse supernaturalem, non autem omnem immediatum amorem DEI: quidquid sit de amore DEI super omnia vel efficaci, de quo in tractatu de Gratia.

ARTICULUS III.

An DEUS possit comprehendi ab intellectu creato.

192. **D**ico cum S. Thoma 1. p. q. 12. a. 7. in corp. & omnibus Theologis. DEUS non potest comprehendi comprehensione strictè dicta. Prob. ex eodem Angelico ibidem dicente: *illud comprehenditur, quod perfecte cognoscitur: perfecte autem cognoscitur, quod tantum cognoscitur, quantum est cognoscibile*: Sive cognitio comprehensiva est illa, quæ in ratione cognoscendi vel repræsentandi tam perfecta est, quàm perfectum est objectum in ratione cognoscibilis: atqui nulla cognitio creata potest esse tam perfecta in ratione cognoscendi, quàm perfectus est DEUS in ratione cognoscibilis; cum hic sit infinitus, illa finita: ergo. Dixi, DEUM non posse comprehendi comprehensione strictè dicta; nam illa latius dicta, quæ aliud non est, quàm cognitio talis, qua DEUS immediatè intuitivè cognoscitur, & intentionaliter possidetur, & à qua Beati in cælo vocantur *Comprehensores*, utique non implicat, quia defecto datur.

193. Præter hanc tamen latius dictam af-

signatur à quibusdam alia minùs strictè dicta, quæ vocatur extensiva, qua creatura cognoscere clare & distinctè omnia, quæ in DEO formaliter aut eminenter continentur, sed non ea perfectione, seu intensione, aut claritate, quæ esset commensurata eorum cognoscibilitati: quam tamen Suarez, P. Thyrsus, Amicus, Izquierdo, & alii negant esse veram comprehensionem; quia revera non adequat omnimodè cognoscibilitatem objecti. Communius etiam ista negatur creaturæ possibilis; unde etiam negatur ipsi Christo, de quo agendum tract. de incarnat. Et sanè S. Augustinus videtur impotentiam creaturæ ad DEUM comprehendendum referre in plenitudinem, seu multitudinem perfectionum, qua omnia transcendit; ita enim habet in *questionibus de Trinit. Plenam verò Divinitatis naturam, nec Angelus quilibet, nec Sanctorum aliquis perfecte intelligere poterit: ideo incomprehensibilis dicitur DEUS*.

194. Ob. 1. Omnis cognitio cognoscens DEUM cognoscit illum totum: sed etiam cognitio creata cognoscit DEUM: ergo cognoscit illum totum: ergo comprehendit. Resp. dist. ma. cognoscit totum, & totaliter, seu cognitione adequante ejus cognoscibilitatem, neg. ma. non totaliter, seu cognitione non adequante ejus cognoscibilitatem. conc. ma. & conc. min. sub priori distinctione conc. vel neg. primam, & absolute nego secundam conseq. DEUS etiam per cognitionem consusissimam, qua dico e. g. *Omne ens*, cognoscitur totus; quia indivisibilis est: sed non cognoscitur totaliter, seu cognitione commensurata ejus cognoscibilitati: sicut etiam per quemlibet amorem amatur totus, sed non totaliter, seu amore adequante ejus amabilitatem.

195. Dices. Ex eo, quod plus de objecto cognoscatur, etiam cognoscitur plus ipsum objectum: ergo etiam ex eo, quod totum objectum cognoscatur, cognoscitur objectum totaliter. Resp. om. ant. neg. conf. Plus cognosci objectum potest habere duplicem sensum. Primum quod una pars objecti successivè cognoscatur post alteram, qui sensus tantum locum habet in totis divisibilibus: & quidem verum est, quod, quod plures partes cognoscuntur, eò plus etiam totum, saltem materialiter acceptum, cognoscatur: sed hic sensus non venit ad rem; quia DEUS est indivisibilis. Secundò potest habere sensum, quod objectum, prius jam totum cognitum, clarius cognoscatur: & hic sensus non est universaliter verus; non enim verum est, quod, quando plures formalitates cognoscuntur, etiam objectum plus, seu clarius semper cognoscatur; nam cognitio, quæ dico: *Omne ens*, vel *omne cognoscibile*, cognoscit omnes formalitates, & omnia connotata; sed obscurissimè, & non totaliter, seu commensurate ad meritum objecti, etiam creati. Unde ex eo, quod omnes formalitates DEI, vel totus DEUS realiter cognoscatur, non sequitur, quod cognoscatur totaliter, seu cognitione adequante meritum ipsius, qualis esse deberet, quæ comprehensiva foret. In quo autem stet major claritas cognitionis, disputant Logici: & ii fortè optimè sentiunt, quid à posteriori desumendum dicunt, ajuntque, illam cognitionem esse clariorem, vi cuius ad plures quæstiones de objecto responderi potest.

196. Instabis: Capsa plumbea potest comprehendere aurum: ergo res comprehendens non debet esse tam perfecta, quam res comprehensa: ergo neque cognitio comprehensiva DEI debet esse tam perfecta, quam DEUS. Resp. dist. conf. non debet esse tam perfecta in linea comprehensionis. neg. conf. in linea alia. conc. primam, & nego secundam conf. Linea comprehensionis materialis est capacitas ad aliquid in se concludendum, quam utique habet plumbum respectu auri, si fat capax sit: & ad hanc comprehensionem nil facit perfectio alterius lineæ, vel speciei; nam aurea capsula, quantumvis multo perfectior plumbo, non poterit hoc comprehendere, si non sufficienter sit capax. Pariter cognitio comprehensiva non debet in omni linea esse tam perfecta, quam objectum; nam cognitio Angeli, utpote accidens, non est tam perfecta, quam anima rationalis, quam comprehendit: sed tantum debet esse tam perfecta in linea cognoscantis, quam perfectum est objectum in linea cognoscibilis: in qua tamen nulla cognitio potest DEO commensurari.

197. Ob. 2. Juxta nos nulla creatura posset comprehendere aliam: hoc est falsum: ergo. prob. ma. Qualibet creatura potest cognosci cognitione Divina: ergo si cognitio comprehensiva debet esse tam cognoscitiva, quam objectum est cognoscibile, nulla cognitio creata potest esse comprehensiva. Resp. neg. ma. ad prob. dist. ant. ita, ut exigit ex merito suo cognitionem Divinam. neg. ant. ita, ut tantum passive ad illam se habeat. conc. ant. & dist. conf. si debet esse tam cognoscitiva, quam objectum est cognoscibile supra meritum suum, & tantum passive. conc. conf. si tantum debet esse tam cognoscitiva, quam objectum est cognoscibile ex merito suo. neg. conf. nam hoc secundum tantum requiritur ad cognitionem comprehensivam.

198. Ob. 3. DEUS semper potest magis & magis cognosci: ergo tandem omnino totaliter. Confir. 1. DEUS potest totaliter uniri creaturæ per unionem physicam: ergo etiam per unionem intentionalem, seu cognitionem, quod est comprehendendi. Confir. 2. Beati in celo cognoscunt cognitionem DEI, qua is seipsum comprehendit: ergo cognoscunt in ipsa DEUM comprehensive cognitum: ergo etiam ipsum comprehendunt. Resp. neg. conf. semper tamen creatura sistit infra lineam cognitionis comprehensivæ, sicut etiam amor DEI, si in infinitum syncategorematicè crescat, nunquam æqualis erit amabilitati Divinæ. Ad 1. confir. resp. neg. ant. quia DEUS absolute potest semper pluribus & pluribus, imò etiam semper perfectius physice uniri. Resp. 2. Si etiam antecedens posset probari, negaretur paritas & consequentia ob speciales rationes pro nostra conclusione. Ad 2. confir. dist. ant. cognoscunt eam cognitionem comprehensive. neg. ant. modo cognoscendi inferiore. conc. ant. & eodem modo dist. 1. consequ. & neg. absolute 2. dum. Ipsa cognitio comprehensiva DEI, utpote objectum Divinum & infinitè perfectum, adeoque infinitè cognoscibile, non potest adæquari ulla cognitione creata: consequenter nec objectum ab ea representatum. Fors posset moveri adhuc dubium, an eo

ipso comprehenderetur objectum cognitum, si comprehenderetur ejus cognitio comprehensiva: sed non est opus novam difficultatem, & questionem hinc movere.

ARTICULUS IV.

Quid videatur in DEO per visionem intuitivam, & an ipse per illam necessario videatur ut Trinus.

199. Dico. 1. DEUS defacto à Beatis videtur per visionem intuitivam, seu beatificam Trinus & Unus. Conclusio est de fide, & clarè definita à Florentino citat. n. 171. ubi Beati dicuntur *intueri clarè ipsum DEUM trinum, & unum*. Inferitur idem ex verbis Apostoli. 1. Cor. 13. v. 12. *Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem*. Ex quibus colligitur, visionem correspondere fidei, & ea clarè videnda, quæ nunc obscure creduntur: inter quæ primarium est mysterium SS. Trinitatis.

200. Dico 2. Defacto etiam videntur à Beatis omnes perfectiones primariæ DEI. Ita communissima, & certa. Per perfectiones autem primarias non malè intelliguntur illæ, quæ in suo conceptu formali dicunt specialem perfectionem simpliciter simplicem non contentam jam in alia perfectione magis universali: vel quæ constituent Essentiam Divinam physice acceptam, quæque ex conceptu suo nullum dicunt respectum ad ullam rem creatam in particulari. Tales sunt immensitas, æternitas, simplicitas, omnipotentia, omniscientia, & similes. Hæc prædicata à Beatis videri inferitur 1. ex eo, quod videant Divinam essentiam clarè & apertè se illis ostendentem, ut habet Benedictus XI. cit. n. 172. ergo debent videre prædicata & perfectiones, non tantum sub aliquo conceptu confuso, sed claro, & distincto, seu distinguente perfectiones saltem primarias inter se. 2. probatur ex SS. Patribus. S. Augustinus. l. 20. de civ. DEI c. 21. ait. *Videbimus. Sed quid nisi DEUM .... & omnia, quæ nunc non videmus, credentes autem .... cogitamus*: hoc est, videbimus ea, quæ nunc credit Ecclesia, seu quæ docet fides: atqui fides docet prædicata primaria DEI, omnipotentiam, æternitatem &c. ergo. S. Nazianzenus orat. 11. de S. Gorgonia n. 27. sub finem loquens de Beatis, ait, quod inter ea, quibus fruuntur, sit etiam *supreme Trinitatis purior & perfectior illuminatio, non jam vincam mentem, ac per sensus diffusam suffugientis, sed totam se toti menti contemplandam & tenendam præbentis, totoque Divinitatis lumine animis nostris affulgentis*. Similia habet orat. 15. in plagam grandinis n. 30. seu ante medium. Quæ unque indicant, DEUM saltem quoad prædicata primaria videri. Accedit autoritas communissima Theologorum, quæ sola huic sententiæ ingens pondus faceret.

201. Dico 3. Beati vident etiam in DEO aliquas perfectiones secundarias: imò etiam aliquas terminationes contingentes, suppositâ sententiâ de adæquata identitate reali earum cum DEO, sed non omnes; nam inprimis, cum perfectiones secundariæ contineantur in primariis, jam satis cognoscuntur in istis, & nova ha-

rum cognitio est tantum repetitio quædam, & extensio quasi visionis perfectionum primariorum, quæ ad substantiam visionis beatificæ non requiritur; aliàs, cum sint prædicata secundaria infinita, in quantum se extendunt ad terminos infinitos, e.g. omnipotentia ad infinitas species possibiles, deberent Beati ista omnia clarè & distinctè cognoscere, adeoque habere aliqualem, quamvis non strictè dictam comprehensionem DEI, quam SS. PP. negant, Augustinus præsertim, quem citavimus n. 193. unde sufficit, si hæc omnia realiter & implicite cognoscantur: nec repugnat hæc qualiscunque confusio visioni beatificæ, ad quam sufficit clara, & distincta intuitio prædicatorum primariorum. Servit tamen visio aliquorum secundariorum prædicatorum ad accidentalem beatitudinem, & intra suos limites etiam Beatis ab optimo DEO indulgetur. Quod attinet ad terminationes contingentes Decretorum Divinorum formaliter distinctorum, cum hæc iterum sint innumera, imò infinita, non spectat ad Beatum omnia scire; quia ad ipsum non attinent: at verò decet optimum DEUM, ut amicis suis saltem ea ostendat, quæ ipsos concernunt: unde mirabiles circa se, sibi que conjunctos providentiæ Divinæ dispositiones, & similia, quilibet Beatus videbit cum summo solatio. Quæ adhuc alia, præsertim creata, Beati in DEO videant, vel etiam extra visionem beatificam per alias cognitiones intelligant, convenientius dicemus in tract. de Beatitudine; cum hic de DEO jam aliàs sit valde amplius. Unde iis omittis

202. Dico 4. De absoluta potentia posset DEUS videri intuitivè, non visis Personalitatibus, vel etiam visâ unâ Personâ sine altera. ita Scotus cum suis communiter, Paludanus, Palatius, Alarcon, Granadus, Hurtadus, Quiros, Arriaga, Salas, Rhodes, Gormaz, Platelius, ac alii. Prob. conclusio. Si implicaret DEUM ita videri, vel implicantia daretur ex parte visionis intuitivæ, vel ex parte objecti: neutrum potest dici: ergo. prob. min. quoad 1. partem. De ratione visionis intuitivæ tantum est, ut cognoscat immediate in seipso objectum, quod aliquando existit: non autem est de ratione ipsius, ut adæquatè vel quidditative, vel omni modo cognoscat objectum, sicuti est, seu distinctè quoad omnes ejus formalitates; nam si hoc requireretur, non posset homo quidquam, nec accidens, intuitivè cognoscere, quod non est verum: ergo de ratione visionis intuitivæ DEI non est, ut videat omnia ejus prædicata etiam relativa: adeoque ex parte hujus non implicat DEUM videri sine istis, seu tantum ut Unum.

203. Prob. jam min. quoad 2. p. Objectum, quamvis sit simplicissimum, potest videri intuitivè, quin videantur distinctè omnia ejus prædicata; quia potest videri non totaliter; cum visio non sit comprehensio: ergo neque datur implicantia ex parte objecti. Confirm: hæc ratio. Deus etiam est objectum simplicissimum respectu cognitionis abstractivæ e.g. actus fidei: & tamen per hunc potuit cognosci, imò in antiquo testamento cognitus est à plurimis tantum ut Unus; cum plurimi tunc mysterium SS. Trinitatis non agnoverunt.

204. Confirm. conclusio 1. Res potest videri sine eo, quod est extra rationem ipsius: sed Per-

sonæ sunt extra rationem essentiæ Divinæ: ergo, ma. videtur tutò posse supponi; quia videtur nulla ratione posse probari oppositum. mi. est clara; aliàs enim, cum essentia tota sit cuilibet Personæ identificata, deberent etiam Personæ esse inter se identificatæ, quod est contra fidem. Confirm. 2. Si potest eadem simplicissima entitas uniri, quamvis non uniatur identificatum, e.g. natura Divina uniri humanæ aliquo modo, quo non unitur Paternitas, poterit etiam videri essentia non visis Personis: si autem potest videri essentia sine Personis, virtualiter tantum distinctis, poterit multò magis videri Persona una sine altera, realiter distincta. Nec dicas, cognoscendo Personam cognosci quoque essentiam; nam etiam hoc posito non sequitur, cognosci vel videri quoque alias Personas; quamvis enim hæc essentia identificata sint, sunt tamen ab ea virtualiter distinctæ, nec ex alio capite essentiâ visâ debent videri, ut probavimus.

205. Ob. 1. contra 4. conclusionem (nam contra tres priores nil alicujus momenti solet opponi, vel in tractatu de Beatitud. opportunius afferri, aut ex hucusque dictis potest solvi) Christus Dominus Joan. 14. v. 9. dicit Philippo: Qui videt me, videt & Patrem meum: & mox addit: Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est: ergo ratio, cur videatur Pater in Filio, est unitas naturæ: ergo non potest videri natura sine Personis; aliàs ratio Christi fuisset nulla. Resp. in primis: ex hoc textu etiam probaretur eodem modo, imò immediatius, non posse credi DEUM ut Unum, quin credatur ut Trinus; nam Christus clarè agit de actu fidei. Non creditis &c. quod videtur falsum, ut supra dictum n. 203. Resp. 2. dist. 1. conf. cur videatur Pater in Filio essentialiter, seu quoad essentiam. conc. 1. conf. cur videatur personaliter. neg. 1. & 2. etiam conf. Ut rectè probat Salas, Christus tantum voluit dicere, non posse videri se, five suam essentiam, quin etiam Pater quoad essentiam videatur, seu essentia Patris. Et sic etiam loquitur S. Chrysostom. homil. 73. in Joan. dum ait: Qui meam substantiam videt, videt & Patrem. & S. Greg. Nazianzenus orat. 49. de fide post medium in hunc textum Joan. 14. ait: Non immeritò quia Filius DEI de DEO Patre natus est, & ideo de unitate substantiæ, & de Majestate Divinitatis unum sunt. Similia habet S. Augustinus. Resp. potest 3. cum Rhodes disp. 2. de DEO. q. 3. sec. 1. s. 2. ad 3. Christum loqui de visione, prout defacto contingit, de potentia ordinaria, (ut loquitur hic auctor) non autem negare, quòd possit aliter contingere.

206. Ob. 2. S. Thomas 2. 2. q. 2. a. 8. ad 3. dicit de DEO: Secundum quod intelligitur in seipso, prout videtur à Beatis, non potest intelligi sine Trinitate Personarum: ergo nostra conclusio non subsistit. Confirm. Idem Angelicus 3. p. q. 3. a. 3. in corp. etiam est nobis contrarius: ergo. Resp. neg. conf. Primo loco, ut rectè Gormaz, S. Thomas loquitur tantum de visione, prout nunc datur in Beatis, prout videtur à Beatis: non autem de possibili: imò, cum addat S. Doctor: Et iterum ipsa visio Personarum Divinarum perducit nos in beatitudinem: infert Gormaz de beatit. n. 316. eum innuere, quòd visio Personarum non sit ipsa beatitudo, sed tantum ejus proprietas. Altero loco

S. Do.

S. Doctor tantum dicit, quod cognoscens DEUM, sicuti est, debeat omnia cognoscere, & nihil posse remanere in DEO, quod non cognoscat: quod non negamus; namis, qui videret DEUM solummodo ut Unum, utique non cognosceret eum omni modo, sicuti est: at neque S. Doctor per hæc negat possibilem talem cognitionem intuitivam, quæ DEUM non cognoscat omni modo, sicuti est.

207. Ob. 3. Implicat, videre identitatem cum Personis, & non videre Personas: hoc juxta nos deberet fieri: ergo. Confirm. 1. Implicat videre Petrum non viso Petro: ergo etiam implicat videre essentiam Divinam, non visis Personis, prob. conf. Istæ non minus identificantur essentia, quam Petrus sibi ipsi: ergo. Confirm. 2. Si esset tantum una Persona, non posset videri essentia, non visâ illâ: ergo neque potest videri non visis tribus. Confirm. 3. Visio solius essentia esset cognitio abstractiva; quia abstraheret essentiam à Personis: ergo non esset intuitiva Resp. dist. ma. implicat ita videri identitatem formaliter, seu sub ratione explicita identitatis cum Personis. om. ma. materialiter tantum, & sub ratione essentia. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Ad 1. confirm. om. antec. neg. conf. ad prob. dist. antec. ita tamen, ut virtualiter distinguantur ab essentia, & realiter inter se. conc. ant. ut non ita distinguantur, neg. ant. & conf.

208. Impossibilitas distinctionis virtualis tum majoris, seu intrinsecæ, tum minoris seu extrinsecæ in creatis facit, ut Petrus non possit cognosci, quin omnia identificata cognoscantur: aliàs enim, si posset dari præcisiones objectivæ, negari posset major; quia posset realiter cognosci Petrus sub aliquo prædicato, & non sub alio, adeoque posset idem cognosci, & non cognosci: ideo omni ma. Talis impossibilitas non datur in natura Divina, & Personis. Ad 2. confirm. neg. ant. quia, suppositâ præsertim sententiâ, quam tract. de Trin. amplexus sum, quod ipsa essentia Divina sit realiter, & virtualiter substantia absoluta, posset in eo casu videri essentia sine Persona Relativa. Ad 3. confirm. resp. posse hic fieri questionem de nomine. Si per abstractivam intelligitur cognitio, quæ non omnia realiter identificata formaliter, & clarè cognoscit, poterit etiam cognitio intuitiva esse abstractiva, ut est clarum in infinitis cognitionibus creatis, maxime humanis: sed hic modus loquendi est improprius. Si autem intelligitur cognitio objecti per species alienas propositi, uti communiter solet intelligi, non erit abstractiva dicta visio essentia sine Personalitatibus.

209. Ob. 4. Non potest cognosci homo non cognito rationali: ergo nec essentia Divina non cognita Trinitate. prob. conf. Non magis est de essentia hominis esse rationale, quam de essentia DEI esse Trinum: ergo. Confirm. Non potest videri essentia Divina, nisi videatur communicabilis tribus Personis: sed non potest talis videri, nisi videantur Personæ: ergo. Resp. conc. ant. neg. conf. ad prob. neg. ant. Personæ Divinæ non constituunt essentiam Divinam, nec ingrediuntur definitionem essentia Divinæ, ut ex eo patet, quod essentia sit communis tribus, non autem Personæ: at verò rationale constituit essentiam hominis, & ingreditur definitionem. Ad

confirm. resp. ut supra n. 207. de identitate, dist. ma. nisi essentia videatur ut communicabilis materialiter: sive nisi videatur, quod est communicabile, con. ma. nisi videatur formaliter sub ratione explicita communicabilis. neg. ma. & dist. sic min. neg. conf. Si dicas, hac ratione non videri clarè prædicatum primarium essentia, resp. non esse necesse, absolute & metaphysicè, ut quæcunque visio intuitiva DEI exprimat omnia prædicata primaria, quamvis id faciat visio, quæ defacto datur.

210. Ob. 5. Vel illa visio esset diversæ speciei ab ista, quæ defacto datur, vel non: neutrum potest dici: ergo. Resp. neg. min. & dico, fore speciem diversam, saltem in consideratione physica; quia respiceret aliud saltem virtualiter objectum, & esset representatio diversa: sicut etiam videtur actus fidei de DEO ut Trino saltem specie physica differre ab altero de DEO tantum ut Uno. An autem in consideratione theologica sit diversa visio, an non, parum refert; quia tandem totum reducitur ad questionem de nomine. Salas contendit, non esse speciem diversam visionem, etsi modò plura, modò pauciora objecta repræsentet: quod tamen mihi videtur difficile.

211. Ob. 6. Visio DEI Unius, & non Trini, non esset satiatiua appetitus rationalis: ergo non esset intuitiva DEI. prob. ant. Videns Deitatem sine Personis esset inquietus, donec videret, cujus esset Deitas, seu infinita perfectio: ergo. præteriam conf. Visio intuitiva debet esse beatifica: obzgo debet esse satiatiua. Resp. 1. Salas. neg. conf. ad prob. neg. ant. Non omnis visio intuitiva, ut ait hic author, debet esse beatifica, sed tantum illa, quæ defacto datur. Resp. 2. Gormaz & alii. neg. ant. Beatitudo objectiva, seu finis ultimus creaturæ est Deus ut Unus; nam convertuntur mutuo ratio ultimi finis, & primi principii, juxta illud Apocalypsis c. 1. v. 8. Ego sum Alpha & Omega, principium & finis: atqui DEUS ut Unus est principium omnis creaturæ: ergo etiam ut Unus est finis ultimus. prob. subsumptum. Ut communiter docetur, creaturæ habent connexionem cum DEO, & dependentiam ab eo ut Uno, non ut Trino, & virtus productiva creaturarum stat in sola essentia; aliàs non esset communis tribus. Dices: DEUS ut omnipotens est primum principium: ergo beatus erit, qui tantum videt omnipotentiam. Resp. neg. ant. Primum principium debet continere eminenter omnem perfectionem creatam, adeoque formaliter omnes perfectiones increatas: debet etiam esse ens à se, debet esse sapientissimus provisor &c. ergo non tantum ut omnipotens, sed ut infinite perfectus perfectionibus absolutis, erit primum principium.

212. Ad probat. ant. superioris nego ant. Essentia ut virtualiter distincta à Relationibus est jam infinitum bonum, nec istæ superaddunt bonitatem, ut dicemus tract. de Trinitate: at videns bonum infinitum non haberet desiderium plus videndi, saltem tale, quod inquietaret: desiderare autem aliud tantum per desiderium non inquietans (sitale etiam daretur in Beato) non impedit beatitudinem; nam e. g. animæ beatæ desiderant reunionem cum corpore: itemque dotes gloriosas corporum. Accedit, quod probab.

babilius præter tres substantias relativas detur quarta absoluta, virtualiter etiam identificata essentia: adeoque per visionem DEI unius videtur bonum infinitum subsistens, quo viso non esset, quod quis amplius videre cuperet, præsertim si de ejus communicabilitate nil cognosceret: tunc enim non amplius distingueret essentiam à Persona: qua ratione tamen non deberet habere positivum errorem, sed tantum negationem plenioris scientiæ, quæ non repugnat invidente DEUM. Utraque responsio, seu quam Salas, seu quam Gormaz dat, satisfacit objectioni: secunda tamen est generosior.

213. Dices 1. Visio beatifica debet videre DEUM, sicuti est, ex illo 1. Joan. 3. v. 2. *Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*: ergo debet DEUM videre ut Trinum. Resp. dist. ant. visio, quæ nunc datur in Beatis, conc. ant. quæ tantum possibilis est. neg. ant. & conf. De illa loquitur S. Joannes, non de alia tantum possibili. Resp. 2. dist. ant. debet videre DEUM, sicuti est, hoc est, omni modo, quo est, & quoad omnes proprietates. neg. ant. aliquo modo, scilicet quoad essentiam, & simul non debet videre aliter, quam est, affingendo ei aliquid. conc. ant. & neg. conf. Cur adversarii non dicunt, quod visio DEUM debeat videre quoad omnia prædicata etiam secundaria?

214. Dices 2. Hac ratione posset dari visio intuitiva DEI, quæ DEUM non discerneret ab omni creatura, qualem videtur admittere Ariana: sed hoc est absurdum: ergo. Resp. neg. ma. Visio intuitiva non quidem debet objectum suum discernere à prorsus omni alio: debet tamen discernere nimum inter se dissimilia. Sicut visio ocularis intuitiva potest esse talis, ut non discernat canem, & lupum, attamen debet discernere altissimum montem, & murem. Et tamen DEUS & creatura adhuc infinite magis distant. Dices 3. Appetitus gratiæ (quæ est semen gloriæ) in ordine ad beatitudinem non fiat per illam cognitionem: ergo nec appetitus intellectus. Resp. dist. ant. appetitus gratiæ in ordine ad beatitudinem essentialem. neg. ant. in ordine ad beatitudinem integram, om. ant. & neg. conf. Gratia est semen gloriæ etiam accidentalis: imò juxta multos etiam appetit dotes corporis gloriosi, quæ certò non sunt de essentia beatitudinis.

215. Ob. 7. DEUS ut Unus non est objectum beatitudinis suæ, sed ut Trinus: & Relationes Divinæ sunt objectum primum beatitudinis Divinæ: ergo etiam pertinent ad objectum beatitudinis nostræ, quæ est participatio Divinæ. Resp. 1. me jam dixisse ex Salas n. 211. visionem DEI ut Unius non necessario debere defendi tanquam beatificam. Resp. 2. om. ant. neg. conf. Nostra beatitudo non est participatio Divinæ quoad omnia. Sic etiam DEUS non potest se amare tantum ut Unum: & tamen potest ut Unus amari ab hominibus, & ab innumeris ita fuit amatus, præsertim in antiquo testamento, ubi mysterium SS. Trinitatis paucis fuit notum.

216. Respondent aliqui 3. neg. ant. Non omnia, quæ DEUS necessario cognoscit, sunt objectum essentialiter requisitum ad ejus beatitudinem; nam etiam necessario cognoscit creatu-

ras possibiles. Unde dicunt, Relationes esse tantum proprietates objecti primarii beatitudinis Divinæ: & verum quidem esse, quod DEUS sine cognitione Relationum non esset beatus arguitur: sicut si non cognosceret creaturas possibiles; quia non cognosceret comprehensivè (qualis cognitio necessaria est ad beatitudinem DEI) naturam exigentem has Relationes, & essentialiter connexam cum possibilitate creaturarum: at non esse verum, quod formaliter non esset beatus ob non cognititas Relationes.

ARTICULUS V.

An DEUS possit videri oculo corporeo.

217. Dico. DEUS nec naturaliter, nec supernaturaliter potest in se videri oculo corporeo. ita communissima cum SS. Ambrosio, Hieronymo, Athanasio, Gregorio Nazianzeno, quos citat S. Augustinus *epist. iii.* quibusque ipse, quamvis non omnino firmissimè, consentit: item cum S. Thoma 1. p. q. 12. a. 3. Prob. Videre DEUM est non tantum producere ejus visionem (nam etiam lumen gloriæ concurret ad productionem visionis DEI, quin eum videat) sed est speciali modo, seu vitaliter DEUM percipere: atqui oculus corporeus, tanquam potentia materialis, non potest vitaliter percipere Deum, utpote objectum pure spirituale: ergo. min. est communissima; quia objectum spirituale est extra totam sphaeram attingibilitatis, seu perceptibilitatis potentia materialis: & potentia materialis ad objectum spirituale se habet ut sonus ad potentiam visivam, vel color ad potentiam auditivam: certè non potest ostendi major improporatio inter ista, quam inter illa: interim clarum est, sonum non posse videri, nec colorem audiri.

218. Confirm. Oculi hominum non sunt meliores oculis brutorum (nam quod illi informantur anima rationali, non facit eos melius sensitivè videre: multa enim bruta melius vident, quam homines: nec ex eo, quod homo simul possit intelligere, infertur, quod etiam possit perspicacius videre) sed oculi brutorum neque supernaturaliter possunt DEUM videre: ergo nec oculi hominum. min. negari non potest, nisi quis velit admittere, quod bruta quoque possint supernaturaliter elevari ad Deum amandum amore beatifico, adeoque ad fruendum tota beatitudine creaturæ rationalis; neque enim est major improporatio inter appetitum sensitivum, & DEUM amandum, quam inter visum sensitivum, & DEUM videndum. Imò etiam debet admitteri, quod bruta possint elevari ad cognoscendum honestum, & inhonestum, & ad hoc liberè vel amplectendum, vel fugiendum, consequenter ad merendam gloriam. Quin ulterius vix erit ratio negandi potentiis inanimatis. e.g. lapidi aptitudinem passivam, & elevabilitatem supernaturalem ad cognoscendum, & amandum DEUM: quæ absurda utique admitteri non possunt.

219. Ob. 1. Job. c. 19. v. 26. *Et 27. dicit de se ipso: In carne mea videbo DEUM meum: quem visurus sum ego ipse, Et oculi mei conspiciuntur sunt: & iterum c. 42. v. 5. Auditui auris au-*

divi-

divite: nunc autem oculus meus videt te. Jacob Patriarcha Gen. 32. v. 30. ait: *Vidi DEUM facie ad faciem.* Maïas c. 6. v. 1. de se ait: *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum.* Baruch 3. v. 38. dicit de DEO. *Post hæc in terris visus est:* sed hæc Scripturæ testimonia probant DEUM videri oculis corporeis: ergo. Resp. neg. min. Textus hi, & alii similes, si qui adducantur, explicandi sunt aliquando de visione intellectuali, qua etiam Angeli dicuntur videre faciem Patris, sive DEI, etsi oculos corporeos non habeant: & quamvis aliqui SS. Patres Angelis etiam videantur tribuisse corpora, probabilius tamen est, non tribuisse verè talia, ut videbimus in *tract. de Angelis.* quod si etiam aliqui vera corpora iis tribuissent, cum aliis pluribus ab iis recederemus, quod verò Angeli videant faciem Patris, ipse Christus dixit, qui Angelis corpus non tribuit. Tali autem intellectuali visione DEUM speravit videre, vel etiam vidit Job in carne, non per carnem, sicut scilicet videbunt DEUM Beati in cælo post diem iudicii, & oculis mentis, quamvis intra corpus latentibus. Aliquando verò explicandi sunt textus de visione DEI non in seipso, sed in corporea specie, in qua apparuit, ut videtur cum vidisset Jacob, & Isaias: vel de DEO Homine, seu Christo, qui in sua humanitate (non autem in Divinitate) oculis corporeis visus est: & de hoc loquitur Baruch, qui ibidem addit: *Et cum hominibus conversatus est.*

220. Ob. 2. S. Augustinus l. 22. de civit. DEI c. 29. (ut refert etiam S. Thomas. 1. p. q. 12. a. 3.) docet, post resurrectionem corporum oculos glorificatos non tantum acutius visuros, sed vim talem habituros, ut videant etiam incorporea: sed sic possunt videre etiam DEUM: ergo. Resp. S. Thomas, S. Augustinum tantum eam questionem agitare, sed nihil decidere: & rectè; nam sub finem capituli sic habet: *Aut ergo per illos oculos sic videbitur DEUS, ut aliquid habeant in tanta excellentia menti simile, quo & incorporea natura cernatur, quod ullis exemplis sive scripturarum testimoniis divinarum vel difficile, vel impossibile est ostendere: aut quod est ad intelligendum facilius, ita DEUS nobis erit notus, atque conspicuus, ut videatur spiritui à singulis nobis in singulis nobis.* Quando verò S. Aug. epist. 111. ad Fortunatianum, rogat hunc, ut se excuset alicui Episcopo, qui offensus fuerat in eo, quod S. Augustinus negarit, DEUM oculis corporeis visibilem esse, ne scilicet DEUS corporeus esse crederetur: statim addit S. Doctor, idem negare SS. Ambrosium, Hieronymum, Nazianzenum, & Athanasium, unde hoc loco magis est pro nobis, quam contra nos; quamvis nec hic firmus in hac opinione videatur, ut patet ex tota epistola, in qua sub finem addit, se velle placidè audire Episcopum illum docentem, sed ab eodem etiam se debere placidè audiri inquirentem, id est, examinantem hanc questionem. vid. Vasquez in 1. p. disp. 40. c. 1.

221. Ob. 3. Ignis potest cruciare demones: ergo ens materiale est proportionatum enti spirituali. Resp. dist. conf. est proportionatum, seu habet potentiam obedientialem, ut eleveur ad physicè producendum aliquid in ente spirituali, vel etiam ad producendum ens spirituale. om. conf. est proportionatum ad id vitaliter, vel formaliter percipiendum. neg. conseq. Jam diximus: videre non est tantum producere visionem, sed est

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

formaliter, seu vitaliter percipere: hinc transmitto, quod oculus corporeus possit supernaturaliter elevari ad physicè producendam visionem DEI, at non ad videndum DEUM. Sed & ignis non urit demones, sed ad summum in iis supernaturaliter producit aliquam qualitatem spirituales molestissimam instar adustionis. Neque etiam demones formaliter percipiunt calorem, nec formaliter uruntur; quia ipsi, utpote spiritus, sunt improporionati ad formaliter percipiendas qualitates purè materiales.

222. Ob. 4. Licet intellectus naturalis sit improporionatus objecto supernaturali e.g. DEO clarè in se videndo, ut supra diximus, tamen potest supernaturaliter fieri proportionatus, & DEUM intuitivè videre: ergo à pari idem poterunt etiam oculi corporei. Resp. neg. conf. & paritatem. Objectum supernaturale superat quidem potentiam naturalem, sed non eodem modo, quo objectum spirituale potentiam materialem; nam, licet potentia naturalis non habeat proportionem adæquatam, seu completam ad attingendum objectum supernaturale, tamen habet inchoatam, & complebilem: at verò potentia materialis in ordine ad objectum spirituale nullam habet prorsus proportionem, nec inadæquatam, & complebilem. Neque in hac re tantum attendendus est excessus perfectionis (quia etiam minimum accidens spirituale, etiam naturale, non potest percipi à potentia materiali) sed attendi debet excessus proportionis, seu sphaeræ attingibilitatis, an nempe objectum habeat illam rationem formalem specificam, sub qua ab hac potentia possit attingi, quæ in casu nostro omnino deest.

ARTICULUS VI.

An sit possibilis, vel ad visionem beatificam necessaria species impressa DEI.

223. Species intellectualis aliud non est, nisi similitudo quædam objecti, per quam intellectus cognoscit objectum. Est autem duplex *Expressa*, & *Impressa*. Prior est ipsa representatio ab intellectu producta, per quam formaliter objectum intelligit: & vocari etiam solet *verbum mentis*, quod tamen ex communi nostrorum non est aliquid distinctum ab ipsa cognitione: unde species expressa creata realiter aliud non est, quam ipsa cognitio. Species autem impressa est quædam qualitas intellectui immixta, ex natura sua ordinata, ut cum intellectu ad producendam speciem expressam, seu cognitionem concurrat loco objecti, quod vel non potest, vel non vult per seipsum immediatè concurrere. Non malè quidam speciem impressam comparant sigillo, quod ceræ impressum efficit representationem insignium gentilitiorum: quam representationem expressam in cera comparant dein cognitioni, seu speciei expressæ.

224. Notandum tamen insuper, speciem impressam duplicem assignari, unam, quæ se habet tantum ut quo, ita, ut non habeat rationem ob-

F

cti,

eti, quod cognoscitur, sed tantum rationem medii, quo concurrat objectum, quod cognoscitur: alteram, quæ se habet ut quod, seu, quæ immediate cognoscitur tanquam objectum immediatum, & mediante ea objectum ultimum; atque hæc vocatur species impressa objectiva. Aliqualis similitudo rei hujus potest desumi ex speciebus visivis, quæ, si immediate incidant ab objectis in oculum, se habent ut quod: si verò per vitra optica, vel per cameram, ut vocant, obscuram, prius immittantur in chartam, vel telam, in qua sistantur, & eam quasi pictam aliquam imaginem faciunt, habent se ut quod, & dicuntur species objectivæ; quia ipsæ constituunt aliquod objectum, in quod immediate visus tendit, & mediatè tantum in objectum, à quo species primò fuerunt emissæ. His notatis

225. Dico 1. Possibilis est species impressa DEI, non quidem objectiva, seu se habens ut quod, sed tantum se habens ut quo. ita S. Bonaventura, Suarez, Vasquez, Valentia, Arriaga, Rhodius, Platellius, Gormaz, Ulloa, & alii plures. Prob. conclusio. Non apparet ulla implicantia in tali specie: ergo est possibilis. Confirm. Possibilis est species expressa DEI: ergo etiam impressa. ant. prob. Visio intuitiva DEI est talis species; quia est aliqua similitudo expressa DEI, quam dum in nobis habemus, similes DEO suo modo sumus, juxta illud 1. Joan. 3. v. 2. *Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est.* Unde S. August. l. 9. de Trinit. c. 11. ait: *In quantum DEUM novimus, similes sumus.* Similia habet l. 15. de Trin. c. 16. Et ratio est, quia per visionem beatificam intellectus sibi formaliter repræsentat DEUM, sicuti est: ergo habet in se formalem ejus repræsentationem, quæ est ipsissima species expressa.

Confirm. Est innegabile, quod visio intuitiva DEI sit aliqua repræsentatio, vel imago intentionalis DEI: ergo etiam non implicat aliqua creata repræsentatio, vel imago virtualis DEI, seu productiva imaginis expressæ: hæc autem est species impressa, saltem re ipsa, & quoad virtutem, quidquid sit de questione nominis, an dicenda sit species impressa, quæ tamen ipsa appellatio nulla ratione potest ei negari. prob. etiam conf. si possibilis est species formaliter, & expressè DEUM repræsentans, ut est in se, à pari etiam erit possibilis species virtualiter, & ut ita dicam, impressivè repræsentans DEUM: certè disparitas assignari non poterit, ut magis patebit ex solutione objectionum.

226. Dico 2. Defacto tamen probabilius non datur species impressa DEI, sed visio beatifica sit sine illa. ita communis cum S. Thoma 1. p. q. 12. a. 2. Prob. Ipse DEUS est objectum summè intelligibile, intimè præsens, & applicatum potentia: ergo potest immediate concurrere sine specie vicaria sui, non tantum ut causa universalis (qualis est respectu omnium actionum creaturarum) sed etiam ut particularis: ergo ita concurrat. prima consequ. probatur ex eo, quod nihil desit ad concursum particularem immediatum, ut magis patebit ex solutione objectionum. 2da prob. ex eo, quod id, quod potest fieri paucioribus, non debeat fieri pluribus. Confirm. Visio intuitiva DEI est vitalis supernaturalis intuitiva expressio, vel repræsentatio DEI: sed nihil horum exigit speciem: ergo non debet dari.

prob. min. Vitalitas habetur ab intellectu: supernaturalitas habetur à lumine gloriæ (de quò paulò post) hoc enim intellectum, per se naturaliter improporionatum, ad visionem DEI elevat: reliqua habentur à DEO immediate se revelante, & intellectui intentionaliter se uniente &c. ergo.

227. Ob. 1. contra. 1. conclus. S. Thomas 1. p. q. 12. a. 2. in corp. negat essentiam DEI posse videri per creatam aliquam speciem; quia, ut ex D. Dionysio addit, superiora non possunt cognosci per similitudines, seu species inferiores: ergo. Confirm. Species impressa debet esse ejusdem ordinis cum objecto: sed species creata non potest esse ejusdem ordinis cum DEO: ergo. Resp. dist. ant. negat posse videri essentiam per speciem objectivam, seu habentem se ut quod. conc. ant. negat posse videri per speciem se habentem tantum ut quo. neg. ant. & consequ. Rationes S. Doctoris ibi allatæ aliud sanè non probant; nam probat suam sententiam ex eo, quod species creata non sit ejusdem rationis cum DEO, quod non sit suum esse ut DEUS, quod non sit incircumscripta ut DEUS &c. atqui ad speciem impressam, tantum se habentem ut quo, non requiritur, ut sit ejusdem ordinis cum objecto; nam species impressa ut quo, quam habet Angelus de anima rationali, non est substantialis, nec rationalis, aut vivens &c.

228. Unde S. Doctor non est censendus negare, esse possibilem speciem impressam DEI ut quo: sed tantum alteram se habentem ut quod, seu objectivam; hæc enim videtur debere esse tam perfecta, ac objectum; cum in ea videatur objectum tanquam in simili, ita, ut eam intendo censeatur quis intueri ipsum objectum; si enim non ita se haberet, oriretur cognitio tantum abstractiva; & sic species per vitra in telam immixta, & ibi sistentes, fortè dici possunt esse æquè perfectæ, ac color objecti, quem repræsentant (nam non repræsentant substantiam objecti; hæc enim non videtur) præsertim in sententia eorum, qui colores à lumine modificato non discernunt. Si autem hæc species non ita se habeant, non erunt strictè loquendo species objectivæ: hinc superius n. 224. dixi, aliqualem similitudinem ex iis desumi posse, ut liti philosophicæ filum præciderem.

229. Ad confir. dist. ma. debet esse ejusdem ordinis species ut quod. conc. ma. tantum ut quo. neg. ma. & dist. sic. mi. neg. conf. sensus distinctionis patet ex modò dictis. Idem responde, si objiciatur, speciem impressam debere esse ejusdem immaterialitatis cum objecto. Dices 1. Species impressa debet adæquare objectum in ratione cognoscibilis: sed nulla hoc potest respectu DEI: ergo. Resp. neg. ma. sicut non debet ita objectum adæquare species expressa. Quidam dicunt, species expressis creaturarum debere adæquare sua objecta; quia debent manifestare gloriam sui Creatoris tantum, quantum possunt: sed hoc etiam non videtur verum; cum non debeant eam gloriam species qualibet ita manifestare, modò aliqua ita manifestent: at nullæ species DEI debent id facere; quia nullæ debent creaturæ (DEUS iis uti non posset) manifestare DEUM, quantum cognoscibilis est; quia DEUS à creatura comprehendi non potest.

230. Dices 2. Species expressa, seu visio creata

creata DEI habet, unde limitetur: at species impressa non haberet, unde limitaretur: ergo non est paritas. prob. ant. Illa limitatur ab intellectu, & lumine creato, principiis limitatis: hæc procederet à DEO, principio illimitato: ergo. Resp. cur ergo lumen gloriæ non est illimitatum; cum etiam procedat à solo DEO? in forma. neg. 2. p. ant. ad prob. neg. conf. Species impressa procederet à DEO liberè operante; & est clarum, ab hoc plurimos effectus limitatos procedere: imò tales sunt omnes creaturæ, à solo etiam DEO productæ.

231. Ob. 2. DEUS est per se jam sui ipsius intelligibilis: ergo non potest dari alia per speciem. prob. conf. Non potest dari alia lux lucis, nec albedo albedinis: ergo neque alia intelligibilis intelligibilitatis. Confir. Quia DEUS est ipsa intelligentia, non potest fieri per aliud intelligens: ergo, quia etiam est ipsa intelligibilis, non potest fieri per aliud intelligibilis. Resp. dist. ant. est intelligibilis sui respectu creaturarum, necessariò proxima. neg. ant. est tantum necessariò remota, & liberè proxima. conc. ant. & neg. conf. ad prob. om. ant. dist. conf. non potest dari intelligibilis alia intelligibilitatis proxima. conc. ant. intelligibilitatis tantum remota. neg. ant. & conf. DEUS utique non necessariò debet intelligi, vel intuitivè videri ab omnibus, quibus est præsens in intellectu; aliàs deberet etiam videri à damnatis: unde tantum ex se est remore intelligibilis, seu est objectum visibile à creatura, cui se vult liberè ita videndum præbere. Jam hoc potest facere duplici modo, vel adhibendo speciem vicariam sui, vel immediatè seipsum intellectui, non quidem physicè, sed intentionaliter uniendo, qua ratione dein supplet ipse officium speciei: sicut potest creaturæ dare potentiam producendi actum charitatis, vel cum habitu, vel ut ipse suppleat defectum habitus per omnipotentiam specialiter applicatam. Quod spectat ad lucem & albedinem, dubium est, quod dicitur; quia lux & albedo possunt intendi per additionem novorum graduum. Dein

232. Non est paritas inter lucem seu albedinem, & intelligibilitatem DEI: quia illæ sunt formæ necessariae, & tribuunt suum effectum formalem necessariò subiecto capaci, cui per unionem insunt: at non ita intelligibilis DEI; imò hæc ex se non inest ulli creaturæ, etiam per lumen gloriæ elevata, eo modo, ut reddat eam immediatè potentem intelligere; nam physicè ei unita non est (quanquam nec hoc ex se sufficeret) nec etiam intentionaliter; quia ad hoc non sufficit intima penetratio, sed requiritur, ut DEUS immediatè velit supplere officium speciei: quod potest liberè facere, vel omittere. Ad confir. neg. ant. hæc enim non est ratio formalis; quia etsi DEUS intelligatur formaliter potens intelligere, nondum formaliter intelligitur intelligere in actu secundo absque concursu objecti &c. Unde ratio completa hujus rei est; quia DEUS est intelligentia necessaria, immutabilis, & imperfectibilis: & hinc non potest intelligere, nisi per actum sibi identificatum, ad quem nihil aliud potest concurrere, vel in eum influere, ut est per se clarum. Hæc ratio quidem probat, quod etiam DEUS respectu sui non possit esse intelligibilis per aliquid distinctum: at

non probat, quod non possit ita fieri intelligibilis respectu creaturæ.

233. Ob. 3. Species debet necessariò supplere defectum præsentia objecti: sed hoc non potest species DEI: ergo. Confir. Species debet esse indifferens, ut repræsentet objectum existens, vel non existens: atqui species DEI non potest ad hoc esse indifferens: ergo. Resp. dist. ma. debet supplere defectum præsentia tantum physica. neg. ma. præsentia intentionalis, hoc est, complementis proximè cognoscibilitatem objectivam, ut potentia intellectiva possit immediatè circa objectum elicere suum actum. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Jam diximus, DEUM non esse necessariò ita intentionaliter unitum, præsentem, applicatum (quæ voces hinc idem significant) sed id liberè posse facere, vel per se, vel per speciem sui vicariam. Ad confir. neg. ma. quæ probari non potest, præsertim de specie ad intuitivam cognitionem requisita.

234. Ob. 4. Species necessariò producuntur ab objectis: atqui species DEI non produceretur necessariò: ergo non est possibilis. Confir. Species debet esse connaturale principium actus, ad quem ordinatur: species impressa DEI non est tale principium: ergo. prob. mi. Non esset connaturalis intellectui, qui jam esset sufficienter elevatus per lumen gloriæ: imò hæc species esset contra inclinationem intellectus; quia huic connaturalius esset producere visionem sine specie: non esset connaturalis DEO, qui connaturali influit immediatè per seipsum: non ipsi visioni; quia hæc etiam connaturalius produci- tur à DEO, vices speciei supplente: ergo. Resp. neg. ma. Licet objecta creata id necessariò faciant, non sequitur, id necessariò debere facere DEUM: sicut etiam illa sæpe non possunt impedire suam cognitionem intuitivam, quam DEUS semper impedire potest.

235. Ad confir. dist. ma. debet esse principium connaturale, hoc est, connaturaliter determinatè requisitum. neg. ma. indeterminatè requisitum, connaturaliter tamen influens in actum ex suppositione, quod existat. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. ad prob. dico, speciem in sensu allatæ distinctionis fore connaturalem actui, si DEUS eam nolit supplere; quia etsi per lumen gloriæ sit sufficienter ei provisum ex parte potentia; tamen nondum est ei sufficienter provisum ex parte objecti; nam potentia sola, quamvis completa, necdum potest se sola producere actum, seu cognitionem, sed debet concurrere objectum vel per se, vel per speciem; unde cum in casu nostro DEUS non veller per se immediatè loco speciei concurrere, species esset actui connaturalis: neque etiam ullo modo esset contra inclinationem intellectus: quamvis tamen esset supra ejus inclinationem, hoc est, supernaturalis, sicut etiam ipsum lumen gloriæ.

236. Ob. 5. Species creata magis distat à DEO, quam species sensibilis à re spirituali: sed per speciem sensibilem non potest cognosci res spiritualis: ergo neque per speciem creatam DEUS. Resp. ret. arg. Intellectus, & voluntas creata magis distat à DEO, quam lapis à leone: sed lapis ita distat, ut non possit cognoscere, vel amare leonem: ergo neque intellectus creatus poterit cognoscere DEUM, nec voluntas eum ama-

re; quod est falsissimum. Informa potest primò negari consequentia; quia syllogismus clarè habet 4. terminos. dist. tamen ma. distat magis in ratione entis: conc. ma. in ratione potentis producere cognitionem intuitivam DEI. neg. ma. & conc. mi. neg. conseq. In his non attenditur proportio in ratione entitatis, sed proportio producentis, & producibilis.

237. Ob. 6. Implicat, ut creatura suppleat concursum DEI physicum, quo hic influit in omnes creaturas: ergo etiam implicat, ut creatura suppleat concursum DEI objectivum, quo influit in visionem sui intuitivam. Conf. Accidens subiectivum, hoc est, tenens se ex parte subiecti, debet perficere subiectum: ergo etiam accidens objectivum, seu tenens se ex parte objecti, debet perficere objectum: atqui nulla species creata, quæ esset accidens objectivum DEI, potest perficere DEUM: ergo non potest dari. Resp. neg. conf. Concursus ille physicus simultaneus convenit DEO tanquam causæ primæ, cuius perfectio necessaria est, esse ens, sine quo non concurrente nihil possit produci, & à quo omnia immediatè dependeant, ut solet ostendi, quando de hac quæstione agitur: concursus autem objectivus nullo modo est talis; quia etiam hoc non dato, tamen omnia à DEO tanquam primâ causâ dependent: sed hic influxus se habet, ut influxus productivus aliarum creaturarum, in quas DEUS se solo influit, quando posset permittere, ut creaturæ etiam influerent, & producerent. e. g. quando Christus se solo produxit vinum in Cana Galilææ, quod idem, saltem in aliis circumstantiis, potuisset produci à vite. Ad confirm. neg. conf. Accidens se tenens ex parte subiecti recipitur in subiecto tanquam aliqua forma, & hinc perficit subiectum: accidens se tenens ex parte objecti non recipitur in objecto, adeoque nec debet istud perficere. Nec facillè credam, quod species ab objectis emissæ perficiant intrinsecè objecta.

238. Ob. 7. contra 2. conclus. Gratia est quasi natura in ordine superno, & exigit connaturaliter principia intrinseca actuum, non autem concursum DEI extrinsecum: ergo exigit speciem DEI impressam. Confirm. Species esset causa univoca: concursus DEI in actu primo, seu omnipotentia DEI, esset causa æquivoca: ergo convenientius admittitur species. Resp. dist. ant. Gratia exigit principia intrinseca, quæ se tenent ex parte potentia. conc. ant. quæ se tenent ex parte objecti. neg. ant. & conf. Sic gratia etiam in parvulis exigit habitus fidei, charitatis &c. at non exigit species, nec DEI, nec aliorum objectorum supernaturalium: & tamen non est in parvulis in statu violento. Ad confir. neg. conf. Jam aliunde debet admitti concursus simultaneus DEI tanquam causæ æquivocæ: unde potest etiam admitti concursus ejusdem tanquam objecti. Nec est verum, quod semper debeat assignari causa univoca effectui; cum milleni proveniant à causis æquivocis: sed hoc tantum communiter admittitur, quod, si aliunde ostensum sit, adesse causam univocam, huic præ causa æquivoca attribuat effectus.

239. Ob. 8. In hac vita cognoscitur DEUS per species: ergo etiam in altera. Confirm. Species DEI saltem connaturalius influeret in

visionem, quàm concursus DEI objectivus: ergo probabilius datur species. Resp. neg. conf. In hac vita DEUS cognoscitur tantum abstractivè, quod est formalissimè cognosci per species alienas, adeoque debet cognosci per istas; at in altera cognoscitur non in alio, nec per species alienas; sed immediatè in se ipso: unde non est paritas. Ad confirm. neg. ant. Ut jam dictum, neque intellectui, neque gratiæ, neque actui est magis connaturalis species, quàm concursus DEI: ergo est in libera potestate DEI adhibere modum producendæ visionis, quem velit.

240. Ob. 9. Ut objectum possit cognosci, debet intentionaliter uniri potentia: atqui DEUS non unitur per se intentionaliter intellectui creato: ergo debet uniri per speciem: adeoque hæc est necessaria. Resp. neg. mi. Intentionaliter DEUS unitur sufficienter 1. eo quod sit præsens per immensitatem, & sic sine specie præsentè evitatur actio in distans; si tamen omni modo absens non possunt cognosci, quod fortè non posset sufficienter probari. 2. quia DEUS supposito lumine gloriæ est intelligibilis, & vicissim ei intelligendo est proportionatus intellectus creatus 3. quia DEUS est paratus ad præstandum omnem influxum, quem præstaret species, si adesset: nec vult suam intelligibilitatem, aut omnipotentiam à concursu impedire. Nec dicas, animam humanam non posse immediatè seipsam, dum adhuc est in corpore, cognoscere, eo quod non sit sibi intentionaliter unita; nam si hoc non potest, ratio est defectus proportionis; nam in hac vita anima nil potest cognoscere independentè à phantasmate, adeoque non potest aliquid purè spirituale immediatè in se cognoscere: poterit autem post mortem cognoscere seipsam immediatè sine specie realiter distincta, ut defuncto se cognoscunt Angeli ex S. Thoma 1. p. q. 56. a. 1. in corp. Suarez, & pluribus aliis.

241. Ob. 10. DEUS non potest immediatè concurrere ad amorem sui sine prævia cognitione: ergo neque ad cognitionem sui sine prævia specie. Confir. 1. Si DEUS ageret officium speciei, sequeretur, quod Beati omnes æqualem visionem haberent: hoc admitti non potest: ergo prob. ma. haberent omnes potentiam æquè proportionatam, & eandem speciem: ergo. Confirm. 2. Essentia DEI non potest esse species trium Personarum; quia eas non repræsentat: nec Personæ possunt esse species sui; quia agerent particulariter ad extra: ergo debet adesse alia species creata. Resp. neg. conf. Ratio pro veritate antecedentis est; quia voluntas non potest ferri in omnino incognitum: nulla talis ratio est pro veritate consequentis. Ad 1. confirm. neg. ma. ad prob. neg. ant. Inprimis non haberent æquale lumen, adeoque non haberent potentiam æquè proportionatam; dein, licet haberent eandem realiter speciem, non haberent eandem eodem modo concurrentem; DEUS enim exercet officium speciei liberè, adeoque cum uno Beato concurrat ad visionem perfectiorem, quàm cum altero, & cum nullo ad infinitam.

242. Ad 2. confirm. om. ant. neg. conf. Potest idem DEUS Trinus & Unus influxu objectivo communi omnium Personarum immediatè influere in cognitionem sui, sicut juxta adversarios potest producere speciem creatam sui, quin Persona

Persona ulla particularem habeat influxum, sed omnes tres simul. Si dicas, saltem explicari non posse, quomodo una Persona sine altera videri possit absque specie; Resp. defacto per visionem beatificam videri semper omnes tres. Si difficultatem transferas ad alium casum possibilem, quem admittimus supra asserendo, posse per aliquam visionem beatificam videri DEUM tantum ut Unum, Resp. etiam hoc fieri posse; cum rota Trinitas possit influxu communi objectivo concurrere ad visionem unius tantum personæ; quia potest se intellectui creato repræsentare magis vel minus videndam, adeoque vel visione se extendente ad omnes Personas, vel se extendente tantum ad unam: sicut potest se repræsentare videndam in ordine ad plura vel pauciora prædicata secundaria &c.

243. Ob. ultimò. Posset dici, quòd ipsum lumen gloriæ sit species impressa DEI: ergo frustra litigatur. Resp. nisi fiat quæstio de voce contra communem auctoritatem, id dici non posse; nam lumen non se tenet ex parte objecti, sed ex parte potentia, ut habitus fidei, cui in patria succedit, & gratis ei tribuerentur alia prædicata propria speciei; quia DEUS jam illa omnia supplet. Nec dicas, lumen gloriæ debere esse similitudinem DEI, consequenter speciem; cum alias intellectum ad visionem juvare non posset. Resp. enim neg. ill. Sicut habitus fidei, licet non sit similitudo objecti crediti, tamen potest intellectum juvare ad actum fidei, ita potest lumen ad visionem; nam intellectus est potentia assimilativa causaliter, seu productiva repræsentationis similis objecto, & talis concausa est etiam lumen gloriæ, consequenter intellectum quàm optime potest juvare.

ARTICULUS VII.

An detur lumen gloriæ, & quomodo ad visionem beatificam sit necessarium, aut insuat.

244. **L**umen gloriæ ex communi Theologorum acceptione est habitus infusus, seu qualitas quadam supernaturalis, stabilis, ad eliciendam visionem DEI deserviens: nam sicut in via dantur habitus virtutum, & inter hos etiam habitus fidei, elevans intellectum ad DEUM abstractivè cognoscendum, & credendum, ita in patria datur habitus luminis gloriæ, elevans intellectum ad DEUM intuitivè videndum. Hoc lumen gloriæ tanquam habitum adstruxerunt S. Thomas 1. p. q. 12. a. 5. Albertus, Petrus de Tarantasia, & alii antiquissimi Theologi, ut rectè ait Capreolus in 4. dist. 49. q. 4. a. 3. Post hos dein Concilium Viennense in Gallia celebratum circa annum 1311. in Clementina: Ad nostram: de hæreticis quinto loco damnat hanc propositionem Beguardorum & Beguinorum: Quòd quilibet intellectualis natura in seipsa naturaliter est beata: quòdque anima non indiget lumine gloriæ ipsam elevante ad DEUM videndum, & eo beate fruendum. Post hoc Concilium autem Theologi communissimè, & recentiores omnes lumen gloriæ ita explicant.

245. Dico 1. Datur in Beatis hoc lumen

gloriæ. Prob. 1. auctoritate Concilii Viennensis modò adducta. Quamvis autem quidam dixerint, Concilium non determinasse, quid per lumen gloriæ intelligendum sit, an tantum DEUS supernaturaliter concurrens, qui etiam in Scripturis quandoque vocatur *Lumen*, an ipsa visio, an habitus quidam, vel tantum auxilium transiens, ut videre est apud Suarez in 1. p. tract. 1. l. 2. c. 14. tamen non est credibile, Concilium eam vocem aliter intellexisse, quàm intellexerint Theologi, qui illud præcesserunt, ut rectè arguit Capreolus supra citatus. Accedit gravissima auctoritas Theologorum, exceptis paucissimis, in hanc sententiam consentientium: accedit insuper, quòd nulla prorsus sit ratio, verba Concilii alio in sensu, quàm tum communiter usitato accipiendi. Confirm. Gratia habitualis non tantum in via, sed etiam in patria, est quasi natura in ordine superno: ergo sicut in via ad elevandam potentiam naturalem, ut possit elicere actus supernaturales viæ, exigit non concursum aliquem transeuntem, & extrinsecè elevantem, sed intrinsecos stables habitus, ita exigit in patria habitus ad elevandam eandem potentiam, ut possit elicere actus supernaturales patriæ; cum autem ad actum visionis beatificæ non serviat habitus fidei, ut omnes fatentur, sicut servire tamen potest habitus charitatis ad actus amoris in coelo elicendos, exigit gratia, ut Beato conferatur stabilis, & intrinsecus habitus, seu lumen gloriæ ad eliciendam beatificam visionem.

246. Dico 2. Lumen gloriæ est quidem necessarium, non tamen indispensabiliter, ad visionem DEI, sed potest suppleri per specialem concursum omnipotentia DEI extrinsecè elevantis, ita communissimè nostri. Prima pars conclusionis sufficienter probata est à n. 179. quando probatum est, quòd nulli intellectui creato sit debita, vel connaturalis visio clara DEI, adeoque nullus eam suis viribus solis possit producere: sed sicut ad eliciendos actus supernos indiget habitibus, vel alio auxilio, ita etiam ad visionem indigeat lumine gloriæ, vel alio auxilio, de quo in 3. concl. Secunda pars iterum est omnium nostrum cum S. Thoma in 4. dist. 49. q. 2. a. 7. ubi ait: *Potest miraculosè fieri, quòd divina virtute aliquis intellectus non habens nisi dispositiones viæ elevetur ad videndum DEUM per essentiam*: inter has autem dispositiones non est lumen gloriæ. Rursus q. 10. de veritate a. 11. in corp. ait de DEO: *Potest mentem humanam ad hoc perducere, ut Divina essentie uniatur in statu viæ, modo illo, quo unitur sibi in patria sine hoc, quòd a lumine gloriæ perfundatur*.

Prob. ratione. Alii habitus e. g. charitatis vel fidei possunt in peccatore vel infideli suppleri in ordine ad eliciendos actus horum habituum per specialem concursum omnipotentia, ut communiter nostri docent, & hinc merito potest supponi: ergo etiam poterit suppleri lumen gloriæ in ordine ad eliciendam visionem DEI. Confirm. Etsi lumen gloriæ non possit suppleri in ordine ad denominationem *illuminati lumine gloriæ*, cujus est causa formalis, quæ suppleri non potest per aliam causam: potest tamen suppleri respectu alterius denominationis, scilicet *producentis visionem DEI*, cujus non est causa formalis, sed tantum causa efficiens non vitalis, quæ causa efficiens non vitalis semper potest suppleri ab omni-

omnipotentia, ut patet inductione: ergo.

247. Dico 3. Lumen non producit se solo visionem beatificam, sed etiam intellectus creatus partialiter in illam influit, ita S. Thomas, Scotus cum suis, Suarez, & Nostri communissime. Probat. Potentia naturalis influit cum gratia in actus supernaturales, cognitiones & volitiones, fidei & charitatis, aut aliarum virtutum: ergo etiam intellectus influit partialiter in visionem beatificam; quia nulla prorsus amplius est ratio negandi huic potentiam influendi, ut patebit ex solutione objectionum. ant. prob. ex Tridentino sess. 6. c. 5. ubi expresse definitur, liberam potentiam hominis gratiæ liberè assentiri, & cooperari; hominem, licet sine gratia se ad iustitiam movere non possit, non tamen nihil agere; & *Can. 4.* damnatur assensens, hominem nihil cooperari assentiendo DEO excitanti, sed velut inanime nihil agere: & sermo sanè est de actionibus supernaturalibus, quibus solis disponimur ad justificationem, & in quas solas gratia influit, cui homo cooperatur &c. ergo potentia naturalis etiam cum gratia influit in actus supernaturales.

248. Confirm. 1. ex S. Thoma 1. p. q. 12. a. 5. in corp. ubi ait: *Cum igitur virtus naturalis intellectus creati non sufficiat ad DEI essentiam videndam, ut ostensum est, oportet, quod ex Divina gratia superaccrescat ei virtus intelligendi*: atqui si virtus accrescit alteri necdum sufficienti, planè significatur, quod prius aliqua inchoata adfuerit: ergo. Rursus ad 1. ait: *lumen gloriæ esse necessarium ad hoc, quod intellectus fiat potens ad intelligendum per modum, quo potentia sit potentior ad operandum per habitum*: ergo, sicut habitus non se solo producit actum, sed etiam potentia cum ipso, ita etiam lumen non se solo producit visionem, sed intellectus cum ipso. Confirm. 2. Visio beatifica est actus vitalis Beati: ergo est actus immanens agenti, seu suo principio, ut est communis notio: ergo intellectus est principium saltem inadæquatum; cum adæquatum esse non possit. Et sanè est imperceptibile, quod aliquis vitaliter videat per actionem, quam ipse non agit, sed tantum mortuo modo recipit. Plura vide apud Gormaz de Beatitud. à n. 341.

249. Ob. 1. contra 1. conclus. Omnia officia, quæ nos tribuimus lumini gloriæ, possunt attribui speciei impressæ: ergo non datur lumen. Resp. neg. suppositum, quod detur species talis; nam oppositum jam probavimus: & quamvis etiam daretur, tamen adhuc probabilis esset necessarium lumen, sicut, etsi detur species de objecto revelato, tamen adhuc necessarius est habitus fidei; nam species se tenet ex parte objecti, habitus verò, qualis etiam est lumen, se tenet ex parte potentiae: & duplex hic concursus est necessarius; nam, ut habet commune axioma: *Ex objecto & potentia oritur notitia*.

250. Ob. 2. contra 2. conclus. S. Thomas pluribus in locis docet, intellectum creatum non posse videre DEUM absque lumine gloriæ, & præsertim 2. 2. q. 175. a. 3. ad 2. ait, S. Paulo in suo raptu fuisse datum lumen gloriæ per modum passionis transeuntis: ergo. Confir. Si sufficit omnipotentia extrinsecè applicata ad videndum DEUM, tunc quilibet intellectus erit extrinsecè elevatus, & quilibet Beatus videbit æquali claritate DEUM: hoc est falsum: ergo.

prob. ma. Omnipotentia Divina est immensa, & consequenter omnibus intellectibus æqualiter applicata: ergo. Resp. neg. conf. S. Thomas, quando videtur nobis contrarius, per impossibile non intelligit absolutè impossibile, sed tantum impossibile de potentia, vel providentia ordinaria, quod aliàs etiam sapius facit. Unde in nostro casu tantum vult dicere, quod sit impossibile, si DEUS se velit accomodare exigentiæ gratiæ: & sic componuntur inter se textus Angelici, apparenter contrarii.

251. Quod spectat ad S. Paulum, potuisset quidem ibi Angelicus distinguere inter possibilitatem absolutam, & ordinariam: quia tamen voluit suis adversariis concedere, quantum potuit (salva sua assertione, quod scilicet S. Paulus verè viderit essentiam DEI in se, ad quod adversarii omnino volebant necessarium lumen gloriæ) respondit, collatum ipsi lumen gloriæ transeunter. De eadem possibilitate ordinaria iterum exponendus est Angelicus, quando videtur dicere, quod Sacramenta debeant per virtutem intrinsecam transeuntem elevari ad causandam gratiam. Ad confir. dist. ma. si sufficit qualibet applicatio. conc. ma. si requiritur specialis. neg. ma. & conc. mi. neg. conf. ad prob. dist. ant. est omnibus aliquo modo applicata. conc. ant. modo specialiter requisito. neg. ant. & conf. In quo autem stet specialis hæc applicatio omnipotentiae, fusè dicemus infra à n. 573.

252. Ob. 3. contra 3. conclus. Si intellectus creatus partialiter influit in visionem beatificam, tunc, saltem supposito lumine gloriæ, est ipsi connaturale producere visionem: sed hoc non potest dici de potentia naturali respectu actus supernaturalis: ergo. Resp. 1. retorq. arg. in actibus fidei, vel charitatis in via, in quos juxta Tridentinum cit. n. 247. etiam influit potentia libera naturalis. Resp. 2. neg. ma. quia non intellectui, sed lumini gloriæ est connaturale visionem producere, intellectui autem est favor indebitus. Nec dicas. 1. Si intellectus tantum influit mediante lumine elevante, tantum mediare influit; nam resp. voces illas *mediante lumine*, aut similes, significare tantum interveniente seu *accedente lumine*, sicut in moralibus etiam interveniente quodam mediatore duo immediate pacificantur.

Nec dicas. 2. Si intellectus influit in visionem, tunc solus intellectus influit, & lumen tantum se habet per modum dispositionis, ut videtur voluisse Aureolus, & sequaces. Nam resp. S. Paulus 1. Cor. 15. v. 10. scribit: *Abundantiùs illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia DEI mecum*. ergo etiam gratia, qualis quoque est lumen, est concausa influens, & quidem, cui principaliter attribuitur actio: id quod etiam tradit Tridentinum citatum n. 247. ubi ait, nos gratiæ cooperari: ergo etiam ipsa, & principaliter quidem, operatur. Nec opus est, ut omnia, quæ concurrunt ad actum vitalem, sint principia vitalia; nam & species concurrunt, quæ vitales non sunt. Pariter opus non est, ut omnia, quæ concurrunt ad effectum supernaturalem, sint supernaturalia; aliàs voluntas humana non posset influere in ullum actum meritorium supernaturalem contra Tridentinum citat. n. 247. sufficit ergo, quod unum principium necessarium sit supernaturale:

tunc

tunc enim effectus jam superat vires naturales, adeoque est supernaturalis.

253. Ob. 4. Saltem juxta nos intellectus haberet aliquam partialem proportionem ad visionem, sicut e. g. habet unus equus ad trahendum currum cum altero equo: sed hoc dici non potest: ergo. prob. mi. Hæc proportio, seu virtus esset naturalis, & supernaturalis: ergo Chimærica. prob. ant. Esset naturalis, ut supponitur: esset supernaturalis: quia potentia specificatur ab actu, qui est supernaturalis: ergo. Resp. neg. ma. Non haberet proportionem, qualem equus; quia hic habet exigentiam naturalem, saltem indeterminatam, ad hanc actionem, & consequenter etiam ad principia: sicut oculus, quia habet exigentiam ad visionem corporalem, saltem pro aliquo tempore indeterminato, habet etiam exigentiam ad lucem & species. At intellectus nullam, neque indeterminatam, exigentiam ex se habet ad visionem, sed est ipsi purus favor; consequenter neque habet exigentiam ad principia, sed habet tantum proportionem aliquam obedientialem, & virtutem per favorem supernum elevabilem, cum quo favore seu principio constituere potest unum principium adequatum.

254. Unde neque habet intellectus cum hoc actu, seu cum visione, strictè dictam connexionem, à qua specificatur, sed puram ordinabilitatem, seu potentiam obedientialem, à qua non specificatur. Hinc ulterius in forma ad prob. min. neg. 2. membrum ant. ad hujus prob. iterum neg. 2. membrum ant. Sed neque sequitur absurdum, quod ab aliis objici solet, e. g. quod intellectus, vel voluntas haberet virtutem inchoandi salutem; cum sibi soli relictum principium naturale non possit quidquam facere, quo se positivè disponat ad salutem, aut mereatur auxilium novum, vel simile quid ad ulteriorem operationem salutis: sed, ut aliquid possit, debeat expectare motum gratiæ. Minus sequitur, non esse necessarios habitus, vel auxilia gratiæ, prævenientis aut cooperantis, quod nulla planè verisimilitudine nobis objici potest; ut expendenti facile constabit. Quod autem quidam opponunt, hac ratione creaturam partialiter beatificare seipsam, distinguendum est; nam si sensus sit, quod beatificet seipsam objectivè, negatur; quia neque partialiter est objectum beatitudinis: si sensus sit, quod partialiter beatificet se effectivè, hoc est, quod partialiter producat suam beatitudinem formalem, conceditur; quia hoc nihil est absurdum: quamvis hoc ipsum creatura non possit sine gratia, & favore supernaturali.

255. Ob. 5. Virtus proximè influens debet præcontinere effectum: atqui intellectus non præcontinet visionem beatificam: ergo non est proximè in illam influens. Confirm. Juxta nos visio beatifica esset minus supernaturalis, quam habitus e. g. fidei: hoc est absurdum: ergo. prob. ma. Habitus non dependet à principio naturali, ut sua causa: visio ita dependeret: ergo. Resp. dist. ma. virtus adequatè influens debet præcontinere effectum. conc. ma. inadæquatè tantum, & obedientialiter influens. neg. ma. & conc. min. neg. conf. Intellectus non est virtus adequatè productiva visionis, imò verosimilius non est causa principalis, de quo vide Gormaz de Beatitud. à n. 349. ergo non debet præcontinere per-

fectiones effectus: continet tamen intellectus aliquod prædicatum, quod non continet lumen, nec alia principia creata, nempe quod sit vitalis, & hoc potest tribuere visioni.

256. Hic obiter noto, respectu intellectus semper esse favorem indebitum, sive per lumen gloriæ, sive per omnipotentiam specialiter applicatam elevetur: & neutrum ipsi esse connaturale: gratiæ verò connaturalius esse, si detur elevatio per lumen gloriæ, tanquam potentiam stabilem, quales nempe gratia, utpote quasi natura in ordine supremo, exigit ex n. 245. in hac tamen gratiæ exigentia DEUS dispensare potest. Ad confirm. neg. ma. loquendo de supernaturalitate Theologica, de qua hic quæri debet (nam, ubi excedat Philosophica, parum interest) supernaturalitas enim Theologica desumitur à conducencia ad vitam æternam, quæ major est in visione; cum hæc formaliter sit ipsa vita æterna, adeoque immediate, & formaliter ad illam conducatur, quam habitus superni.

257. Ob. 6. Actio naturalis nequit attingere effectum supernaturalem: ergo neque potentia naturalis. Confirm. 1. Actus bonus naturalis non potest etiam in consortio actus supernaturalis mereri, seu causare aliquod præmium supernaturale: ergo neque potentia physica naturalis potest in consortio potentie supernaturalis causare physicè actum supernaturalem. Confir. 2. Sicut conclusio sequitur debiliorem partem, ita & actio: ergo, si hæc producta est à causa naturali, & supernaturali, erit tantum naturalis. Resp. om. ant. neg. conf. Actio habet essentialem respectum ad hunc effectum, nec potest esse sine illo, nec est indifferens ad effectum; unde merito specificatur ab illo: at verò causa naturalis non habet essentialem respectum ad effectum supernaturalem, non cum illo connectitur, illum non exigit, potest vel maxime esse sine illo, & habet tantum potentiam obedientialem ad eum; unde est lata disparitas. Dixi om. ant. quia multi id negant, saltem casu, quo idem effectus produceretur per duplicem actionem, quo in casu putant, unam actionem posse esse naturalem: quamvis, ut verum fatear, his authoribus non consentiam. Id hæc etiam notandum, actionem supernaturalem non exigere, ut omnes ejus causæ sint supernaturales; modò enim una talis sit, ad quam actio habet essentialem respectum, jam etiam ipsa supernaturalis est; quia viribus naturalibus solis produci non potest, adeoque istas superat.

Ad 1. confirm. neg. conf. Causa meritoria causat effectum excitando complacentiam in DEO ob suam excellentiam, & proportionem cum præmio supremo, qualis excellentia, & proportio non datur in actu naturali erga præmium supernum: neque hic istam proportionem acquirit per solam conjunctionem alterius actus supernaturalis. Unde tali complexo respondere quidem potest duplex præmium, unum naturale, alterum supernaturale; quia præmium potest esse divisibile: sed non potest ipsi correspondere præmium majus supernaturale, quam corresponderet soli actui supernaturali. Non ita res se habet in causa physicè influente, quæ non debet influere ex sua excellentia, vel sublimitate, sed tantum juxta potentiam suam elevatam, & quidem in

in eandem actionem cum principio supernaturali; quia actio divisibilis non est: ex quo nova est disparitas inter causam physicam, & meritum cum non ut merito naturali primum naturale, ita etiam causae naturali physicae possit actio naturalis physica respondere: sed sufficit disparitas prior.

Ad 2. confirm. neg. ant. Prius est verum; quia non potest esse firmior assensus, quam sit fundamentum, cui innititur, quod est neutra praemissa seorsim; sed utraque simul: alterum est falsum; quia, modò una causa necessaria sit supernaturalis, jam actio superat vires naturales, & est supernaturalis. Tandem ad hæc omnia respondere debent etiam adversarii; quia etiam debent defendere, quòd naturalis potentia non tantum passivè se habeat, sed gratiæ activè cooperetur, ut docet Tridentinum.

258. Ob. 7. ex Godoi. Non est idem efficere, & immediatè influere: esse causam, & esse virtutem proximè influentem: ergo, licet intellectus efficiat visionem, & sit causa illius, non sequitur, quòd immediatè influat. prob. ant. Potest aliquid efficere tanquam principium ut quod, & non ut quo, potest esse causa mediata, potest agere per suam virtutem, e. g. juxta Thomistas substantia per accidentia: in his & similibus casibus datur efficiens, & causa, non datur influxus immediatus: ergo. Resp. om. ant. neg. conf. Causa effectus debet habere unum ex his quatuor: vel 1. modò debet identificari cum adæquata, aut saltem inadæquata virtute productiva illius: sic omnipotentia identificatur cum adæquata virtute producendi omnia, oculus cum inadæquata virtute producendi visionem; quia insuper requiritur lumen, & species: vel 2. dò debet virtutem immediatè productivam in se includere tanquam sui constitutivum: sic homo dicitur causa cognitionum; quia, etsi non omnes ejus partes eam producant, tamen homo includit in se intellectum, qui est virtus immediatè productiva intellectionis: vel 3. tiò debet ex se emanare illam virtutem: sic anima in sententia distinguendum potentias ab illa emanat eas ex se, & sic dicitur causa eorum, quæ à potentiis immediatè efficiuntur: vel 4. debet principium immediatè influens ei debitum esse, sicut accidentia debentur substantiæ, in cujus virtute producunt aliam substantiam (alia ratio, cur aliquid non immediatè influens dicatur causa, non est excogitabilis) atqui intellectui non debetur lumen, utpote supernaturale: minus intellectus istud ex se emanat: sed neque lumen est constitutivum intellectus: ergo nisi hic identificetur cum inadæquata virtute producendi visionem (nam cum adæquata identificari non potest) non potest ulla ratione dici esse causa illius, vel eam efficere: quod tamen prædicatum, ex S. Thoma & ratione, ei debere attribui probavimus.

259. Ob. ultimò. S. Thomas q. unica de virt. in com. a. 10. ad 2. docet, quòd respectu eorum, quæ facultatem naturæ non excedunt, habet homo à natura non solum principia receptiva, sed etiam principia activa: respectu autem eorum, quæ facultatem naturæ excedunt, habet homo à natura aptitudinem ad recipiendum. Rursus 1. 2. q. 109. a. 1. in corp. Unaqueque autem forma indita rebus creatis à DEO habet efficaciam respectu alicujus actus determinati, in quem potest secundum suam pro-

prietatem; ultra autem non potest, nisi per aliquam formam superadditam: ergo ad mentem S. Thomæ virtus naturalis potest tantum recipere, non autem producere actum supernaturalem. Resp. neg. conf. S. Thomas, præter dicta citata superius n. 248. sic ait in q. dist. 8. q. 2. a. 3. ad 4. Sicut creatura inest obedientie potentia, ut in ea fiat, quidquid Creator disposuerit, ita etiam, ut ea mediante fiat, quod est ratio instrumenti: ergo mediante ipsa, tanquam instrumento, potest fieri, quidquid DEUS voluerit. Jam ad textus objectos resp. Ad 1. habet quidem homo in ordine ad effectus supernos principia receptiva, quibus recipiat etiam virtutem elevativam, cui cooperetur, quamvis non habeat principia activa simpliciter talia, quæ ex propria virtute exigant illum effectum producere, vel etiam exigant conprincipia ad actum necessaria, qualia tamen habet in ordine ad effectus naturales. Ad 2. resp. si intellectus potest per formam, vel virtutem superadditam, tunc per ipsam debet elevari; aliàs non ipse posset, sed tantum illa virtus: unde hic textus magis pro nobis, quam contra nos est.

ARTICULUS VIII.

An perfectior Intellectus cum æquali lumine videat perfectius DEUM.

260. CERTUM est de fide, inæquales dari visiones beatificas, non quidem essentialiter, seu quoad speciem, saltem in consideratione Theologica; cum quælibet visio defacto representet intuitivè DEUM Trinum & Unum: sed individualiter, & secundum magis, & minus, seu secundum intensionem, quæ non mutat speciem, ita, ut una visio sit intensior altera: quod idem sentiendum de amoribus beatificis. Sunt autem visiones non quidem in omnibus Beatis inæquales (cum plures infantes, post baptismum ante usum rationis mortui, & multi alii, habentes æqualia merita, habituri sint visiones æquales) sed saltem in aliquibus; quia multi habent inæqualia merita: non tantum homines, sed etiam Angeli, siue sint ex eodem choro, & ejusdem speciei, siue non.

261. Veritas autem hæc in primis desumitur ex illo Christi Joan. 14. v. 2. ubi ait: In domo Patris mei mansiones multe sunt, id est, ut omnes explicant, sunt diversæ beatitudines. Rursus 1. Cor. 15. v. 41. ait Apostolus: Stella enim à stella differt in claritate: sic & resurrectio mortuorum. Florentinum etiam in literis Unionis sub finem definit, Beatos intueri clarè ipsum DEUM Trinum & Unum, sicuti est; meritorum tamen diversitate alium alio perfectius. Hinc quando Matthæi 20. omnibus operariis datur æqualiter denarius diurnus, vel per hunc intelligitur non eadem mensura, sed tantum species, ut explicant SS. Augustinus, Gregorius, Hieronymus, Thomas apud Cornelium, & Theologi satis communiter: vel sermo est de habentibus æqualia merita; quia serius venientes defectum temporis compensarunt intensiori labore, quam expositionem multis probare conatur Maldonatus in hunc locum Matthæi, & non rejicit Suarez in 1. p. l. 2. de attrib. Divin. c. 20. n. 16.

262. Quod autem quibusdam videatur, Sanctos, qui inferiori visione beantur, non fore contentos sua sorte, sed appetituros maiorem gloriam, & quasi invidiâ urendos contra illos, qui perfectiore visione fruuntur, oritur ex non sufficienti cognitione beatitudinis; nam, cum hæc stet in amore beatifico, vel certè hunc metaphysicè post se trahat, per eum autem Beati incomparabiliter plùs ament DEUM, quàm seipsos, ejusque bonum plùs, quàm suum proprium; hinc ejus voluntati lubentissimè acquiescunt, sive ipsis maiorem, sive minorem gloriam concedat. Accedit, desiderium perfectioris visionis supra merita, vel gratiam esse irrationabile, & inordinatum, quod dari non potest in statu beatitudinis: unde plùs non petunt Beati, quàm conveniat meritis, vel (si non habuere merita, ut infantes baptizati, & mortui ante usum rationis) gratiæ. Huc communiter, & non inconcinne affertur similitudo vestitus. Minor staturâ non invidet majori velles etiam majores, quamvis pluris consent; quia ipsi non quadrant. Item minùs esuriens, vel minùs indigens cibo non invidet alteri maiorem ciborum quantitatem. Sic etiam Beati non invident aliis illud, quod sibi non quadraret. His positis quaritur, an intellectus perfectior e.g. Angelicus, instructus æquali lumine cum intellectu inferiore e.g. humano, elicere possit perfectiorem visionem DEI, quàm intellectus humanus.

263. Dico. Perfectior intellectus cum æquali lumine non potest elicere visionem perfectiorem. ita S. Thomas 1. p. q. 12. a. 6. ad 3. ubi ait, diversitatem visionis futuram per diversam facultatem intellectus, non quidem naturalem, sed gloriosam. Sequuntur Anglicum Thomistâ, Suarez, & innumeri alii, præsertim nostri. Prob. Adversa sententia non potest explicare, quomodo æqualibus meritis hominis, qui imperfectiorem habet intellectum, & Angeli, qui habet perfectiorem, reddantur æqualia præmia: hoc est absurdum: ergo. min. negari non potest; nam Florentinum, supra n. 171. citatum, expressè docet, inæqualitatem præmii, seu visionis juxta inæqualitatem meritorum dari: verba sunt: Meritorum tamen diversitate alium alio perfectius. Prob. jam maj. Si utrique, id est, homini & Angelo, daretur æquale lumen, homo haberet minorem visionem, adeoque minus præmium: si daretur lumen inæquale, & majus homini, tunc Angelus haberet minus præmium; cum ipsum etiam lumen sit præmium, utpote magna perfectio animæ, & potentia producendi visionem. Dein videtur absurdum, quod Angelus ob perfectiorem intellectum sit deterius conditionis, ita, ut pro æquali labore, seu merito non possit recipere tantum præmii, quantum homo, qui habet intellectum imperfectiorem. Uterius, ut rectè urget Suarez in 1. p. l. 2. de attrib. Div. c. 21. n. 7. sequeretur ex eadem ratione, quod perfectior voluntas Angeli haberet imperfectiorem habitum charitatis: cumque habitus charitatis, & gratia habitualis servant inter se proportionem, etiam Angelus haberet minus gratiæ, quod est absurdum.

264. Respondent adversarii 1. non esse absurdum, quod intellectus perfectior videat perfectius DEUM; cum gratia non destruat, sed perficiat naturam. At contra est. Hoc conciliari non potest cum Florentino supra citato. Et certè

R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

visio datur ut merces Filiorum DEI habentium gratiam, adeoque sine maiore gratia nequit major esse visio: unde Rom. 6. v. 23. dicitur: Gratia autem DEI vita æterna. hoc est: nihil est in visione, quod non oriatur ex gratia.

Resp. 2. Mastrius cum quibusdam aliis, excessum intellectus, & consequenter visionis dari ex meritis Christi, qui tanquam effectum prædestinationis meruerit uni intellectum perfectiorem, quàm alteri. Sed contra. Difficulus probari potest, Christum meruisse Angelo essentiam suam; cum hæc necessaria sit, & de essentia Angeli sit, ut habeat perfectiorem intellectum, quàm homo. Aliud fortè est, quod meruerit Christus, ut hic potius Angelus, quàm alius producat; sed eodem modo etiam potest dici, quod meruerit homini huic præ altero, ut existat: & sic non perfectio essentialis intellectus, sed tantum ejus productio videtur cadere sub meritum Christi. Verùm hoc omisso, Florentinum ait, ipsam visionem fore inæqualem ob diversa merita, scilicet accipientium mercedem: hoc autem juxta Mastrium non salvaretur; cum visio esset inæqualis etiam in habentibus æqualia merita.

265. Respondent alii 3. Angelum, & hominem habituros diversum concursum omnipotentia Divinæ, ratione cuius detur inæqualis visio. Sed contra 1. Vel intelligitur concursus in actu secundo: & hic juxta probabilior sententiam est ipsa visio indistincta ab actione productiva sui, adeoque non potest esse inæqualis. Vel intelligitur concursus in actu primo: & est omnipotentia præparata: atqui, si est æquale lumen, (cum perfectio major intellectus nil faciat ad rem) tunc exigentia concursus, in quo stat præparatio omnipotentia, est æqualis: ergo. Vel debet dici, quod perfectio major intellectus sit exigentia minoris concursus, quod est absurdum; nam sic perfectior intellectus, ut supra jam dictum, deberet esse deterius conditionis. Contra 2. Iste ipse concursus, qualiscunque intelligatur, est præmium: ergo debet etiam ipse diversitati meritorum correspondere. ant. prob. Si ipsa visio est præmium, tunc etiam est præmium id, quod post merita datur, ut ea elici possit. Hæ rationes posteriores etiam probant, concursum in actu secundo, si distinguatur ab ipsa visione, eoquod hæc, ut quidam volunt, producat per actionem distinctam, etiam debere esse æqualem, si æqualia sint merita, nec posse dici, minorem dari intellectui magis perfecto.

266. Prob. conclus. 2. Potentia non agens naturaliter, sed tantum obedientialiter, non agit, nisi juxta mensuram principii elevantis: ergo, hoc principium elevans est in duobus æquale, agunt æqualiter: atqui intellectus tantum obedientialiter agit in ordine ad visionem: ergo. ant. prob. exemplis. Quamvis unum balsamum, vel oleum, sit perfectius altero, tamen non producit plus gratiæ in Sacramento Confirmationis, vel Extremæ Unctionis: nec etiam Christus, si substat speciebus melioris panis, vel vini: ergo. Confirm. Si perfectio aliqua tantum se habet materialiter in ordine ad effectum, non facit hunc meliorem e.g. circinus aureus non describit meliorem circulum, quàm ferreus: anima rationalis non melius videt per oculum, quàm anima lyncis: atqui

major perfectio intellectus tantum se habet materialiter in ordine ad visionem beatificam: ergo. min. prob. tum ex rationibus supra jam positis: tum ex eo, quod tantum conducat ad visionem, ut potens vitaliter & intellectualiter agere: sicut scilicet anima rationalis conducit ad visionem tantum ut potens sensibiliter videre, non ut potens ratiocinari: certe plus adversarii de intellectu non probant: ergo.

267. Ob. 1. Est innegabile, quod docti Theologi eliciant meliores actus supernaturales fidei, quam rustici, etsi non habeant perfectionem habitum fidei: ergo perfectio intellectus juvat ad eliciendum perfectiorem actum supernaturalem: ergo etiam potest juvare ad eliciendam perfectiorem visionem. Resp. dist. ant. si cetera omnia sint paria, neg. ant. si non sint paria, conc. ant. & neg. utramque conf. Sciendum, quod principia supernaturalia, e. g. habitus fidei, charitatis &c. conferant vires eliciendi actus non tantum qualescunque, sed etiam intensos: est autem homo viator liber ad eliciendos vel magis, vel minus intensos: & quidem sapissime elicit minus intensos, quam posset; quia, ut ait S. Thomas 1. p. q. 62. a. 6. in corp. compositus est ex diversis naturis, ut inclinatio unius nature impetum alterius impediatur, scilicet ex corpore & anima. Dixi: homo viator; quia in patria Beati necessario agunt secundum totam intensionem luminis: & quia talis diversitas nature, ut ibidem habet Angelicus, non est in Angelo, iste etiam adhuc viator, ex mente S. Thomæ, secundum totam intensionem principiorum illorum operatus est. Quando igitur docti eliciunt meliores actus fidei, quam indocti, inde est; quia intensius operantur, tamen intra intensionem principii supernaturalis, cui, si æquè intensè vellent cooperari indocti, æquè perfectos actus elicere possent. Eadem est ratio de actibus prudentiæ supernaturalis. Advertunt tamen Suarez in 1. p. l. 2. de attrih. Div. c. 21. n. 16. Tannerus disp. 2. de DEO q. 6. dub. 5. n. 10. Gormaz de Beatitudine n. 432. quod docti ceteris paribus ordinariè non eliciant meliores actus fidei, quam indocti, sed tantum meliores actus naturales e. g. judicia credibilitatis, vel conclusiones Theologicas.

268. Ob. 2. S. Doctor loco modo citato ait: Rationabile est, quod Angeli, qui meliorem naturam habuerunt, etiam fortius & efficacius ad Deum sint conversi: ergo perfectior natura perfectiores actus supernaturales elicere potest. Confirm. Idem S. Doctor 3. p. q. 10. a. 4. ad 2. docet, quod gradus visionis magis attenduntur secundum ordinem gratiæ, quam secundum ordinem nature: ergo etiam aliquantum secundum ordinem nature &c. Resp. neg. conseq. S. Doctor in primis, ut jam dictum, ait, Angelos non habere diversas naturas, seu contrarias, & ideo secundum totam intensionem operari: secundo ibidem docet, quod ipsis secundum gradum naturalium data sint dona gratiarum, adeoque plura iis, qui habebant perfectiorem naturam: unde non propter perfectiorem naturam, sed propter maiorem gratiam, secundum cuius totam intensionem operati sunt, efficacius ad DEUM conversi sunt: & natura se tantum habuit negativè, quatenus non contraria, aut nulli impedimento fuit: vel aliquo modo mediata, qua-

tenus juxta ipsius perfectionem DEUS, non quidem quasi ex debito, seu ob exigentiam illius naturalis perfectionis, sed ex suo puro beneplacito, Angelis dona gratiæ maiora concessit. Ad confir. neg. conf. Eo ipso loco S. Doctor tradit, visionem Divinæ essentiae excedere naturalem potentiam: unde illud magis sumit non comparative, sed exclusivè, sicut dicitur ad Hebræos 11. v. 25. de Moyse: Magis eligens affligi cum populo DEI, quam temporalis peccati habere jucunditatem: quam jucunditatem Moyses nullo modo, etiam tantum minori, elegit.

269. Ob. 3. Visio Angeli habet essentialem respectum ad intellectum perfectiorem, quam visio hominis: ergo est perfectior, etiam si æquale sit lumen. Confir. Visio beatifica est vitalis, & hoc prædicatum habet ab intellectu: ergo, quod perfectior est intellectus, eo perfectiorem vitalitatem, adeoque realiter perfectiorem visionem producere potest, stante æquali lumine. Resp. dist. conf. est perfectior in consideratione Philosophica. om. conf. in consideratione Theologica. neg. conf. Non quaritur hic, nisi de perfectiori visione in consideratione Theologica, seu in intensione, claritate &c. in altera consideratione etiam pariter perfectiora sunt Angeli merita: sed ad hoc hic non attenditur. Ad confir. neg. conf. Vitalitas visionis quidem procedit ab intellectu, sed non à solo, neque à naturaliter operante; cum enim ipsa etiam sit supernaturalis, non responder intellectui naturaliter agenti, sed agenti obedientialiter, seu ut elevato: adeoque hic, utut naturaliter perfectior, non propterea potest perfectiorem supernaturalem vitalitatem producere.

270. Ob. 4. Complexum ex intellectu perfectiore & lumine est perfectior causa, quam complexum ex intellectu imperfectiore & eodem lumine: ergo potest perfectiorem effectum producere. Resp. dist. ant. est causa materialiter perfectior. conc. ant. formaliter perfectior. neg. ant. & conf. Hoc est: includit quidem aliquam maiorem perfectionem, sed quæ nil conducit ad effectum nobiliorem: sic etiam complexum ex Mathematico, & circino aureo: ex Sacerdote, & meliore balsamo, vel oleo, est perfectius, quam si circinus esset ferreus, & oleum vilius: non tamen propterea producit melior circulus in charta, nec melior gratia in Sacramento. Aliud est, si causa sit formaliter perfectior, e. g. calamus melius paratus, circinus magis exactus &c. at verò constanter negatur, intellectum esse causam formaliter perfectiorem.

271. Ob. 5. Intellectus naturaliter perfectior habet plures perfectiones formaliter distinctas, & istæ omnes eleantur per lumen: ergo plus faciunt, quam pauciores perfectiones eleantur. Resp. 1. retorq. argum. in elevatione plurium formaliter distinctarum perfectionum olei, vel balsami in Sacramento Chrysmatis, vel Extremæ Unionis. Resp. 2. dist. ant. eleantur omnes sub ratione communi intellectus, & ad operandum juxta mensuram luminis. conc. ant. eleantur sub rationibus diversis, & ad operandum supra mensuram luminis. neg. ant. & conf. Nec dicas, hac ratione fore otiosam illam maiorem perfectionem intellectus; nam realiter ipsissima per totam æternitatem est occupata visione DEI, ad mensuram luminis elicienda: secundo servit ad cognosc-

cognoscenda perfectius alia objecta naturalia. Deum ab omnibus debet admitti, quod dentur plurimæ potentia formaliter tantum distinctæ, quæ suum actum, sub ea formalitate sibi proprium, per totam æternitatem non eliciunt. e. g. potentia videndi alterum mundum, colloquendi infinitis hominibus nunquam producendis. Si dicas, has potentias esse tantum conditionatas, e. g. si producat mundus &c. facile responderi potest, etiam illam maiorem perfectionem intellectus quoad aliqua objecta tantum conditionatè, quoad aliqua posse absolute se exercere, ut jam ostensum.

272. Dices. Si eleveur simul intellectus, & species naturalis, plus sit, quàm, si eleveur tantum intellectus: ergo etiam plus sit, si eleventur plures perfectiones, quàm, si tantum una. Resp. si sermo sit de visione DEI, nego suppositum; non enim datur species DEI: & quidem naturalis est impossibilis; quia esset debita alicui naturæ, quod esse non potest. Si autem sermo sit de actibus aliis supernaturalibus circa objecta revelata in ordine ad fidem, nego paritatem; cum enim res non possit cognosci sine specie, nil posset fieri, nisi ista eleveatur, adeoque utique plus sit, quàm, si non eleveur: posset autem fieri visio eadem in consideratione Theologica, etiam si intellectus esset imperfectior, & non tot perfectiones eleventur. Hoc tamen addo: si species tantum materialiter sit perfectior, etiam propter ipsam non fore perfectiorem actum supernaturalem: si autem esset formaliter perfectior, e. g. quia esset supernaturalis de objectis altissimis, vel pluribus; non erit contrarium nostræ conclusioni, si dicatur etiam actus perfectior subsequi: hoc ipso tamen erit disparitas inter speciem formaliter perfectiorem, & inter intellectum tantum materialiter perfectiorem. Et hæc de visione, adhuc tantum in speculo, & ænigmate cognita, obscurius dicta sufficiant, quæ DEUS det, ut ipsa ejus beatissima fruitione clariùs intelligamus.

DISPUTATIO III.

De Scientia DEI.

273. Quatuor in disputationem hanc veniunt Quæstiones. 1. ma. de Scientia DEI in genere, & iis, quæ per modum principiorum ad eam concurrunt, ut intellectus, species, objectum &c. 2. da de Scientia simplicis intelligentiæ. 3. tia. de Scientia visionis. 4. ta. tandem de Scientia media. Etsi autem longè plures sint divisiones Scientiæ DEI, tamen trium istarum notitia exactior præ aliis necessaria est ad capiendā illā, quæ de Voluntate Divina prædestinante, aut reprobante subjungemus. Unde de his tribus fusiùs, de aliis tamen etiam, quantum necesse erit, tractabimus.

QUÆSTIO I.

De Scientia DEI in genere.

ARTICULUS I.

An, & quotuplex detur Scientia in Deo.

274. Quædam perfectiones creaturarum tales sunt, ut in ipsa ratione significata per nomen im-

perfectiorem involvant, v. g. dolere, timere &c. & hæc DEO non conveniunt in propria significatione, sed tantum in metaphorica, in qua duntaxat Scripturæ DEO adscribunt dolorem, aut poenitentiam. Regula autem, an perfectio aliqua in sensu proprio DEO conveniat, ex S. Augustino l. 2. ad Simplicianum tota quæstione 2. da est ista: quando, detractis per præcisionem formalem imperfectionibus omnibus, quæ tali perfectioni in creaturis solent esse connexæ, manet adhuc ratio significata per nomen, tanquam pura perfectio, tunc ea DEO tribuitur propriè: scilicet, si non maneat.

275. Sic, ut ibi S. Augustinus, timor DEI est perfectio in homine, non autem in DEO; quia subtractis imperfectionibus trepidationis, subjectionis, punibilitatis &c. non manet amplius ratio timoris. Econtra, licet misericordia in homine connexa sit cum compassionem, seu participationem miseriæ, & capacitate ad eandem &c. quia tamen, his per conceptum ablatis, manet adhuc pura perfectio, scilicet bonitas subveniendi, & à miseriis liberandi alium, quæ est ratio misericordiæ, hæc virtus DEO propriè tribuitur. Quare, ut ibidem Augustinus, quod aliquando in homine laudabile est, non tale foret in DEO; non enim in DEO laudabilis esset pudor, aut verecundia, vel mutabilitas: at sunt in homine peccante. Quæritur jam, an scientia, propriè dicta, DEO attribui possit.

276. Dico. In DEO datur scientia verè, & propriè dicta, imò omniscientia. ita omnes Catholici. Prob. 1. ex innumeris Scripturæ locis. e. g. Esaiæ 14. v. 14. Domine, qui habes omnem scientiam, ad Rom. 11. v. 33. O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ DEI. ad Coloss. 2. v. 3. In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ DEI &c. Consonant SS. PP. ubique, ex quibus D. Dionysius c. 7. de Divinis nominibus de DEO ait: Scire illum omnia, Scriptura testatur; nihilque Divinam scientiam fugere. Ratio autem naturalis hujus conclusionis est; quia DEUS est omniscius, ut num. 130. dictum, & ulterius patet ex eo, quod, nisi esset sapientissimus, non potuisset esse mundi hujus ordinatissimi conditor: nec posset esse ejus providentissimus gubernator, minùs universalis omnium iudex, nisi esset omniscius: sed nec aliis scientias posset infundere, nisi eas haberet: ergo debet in DEO dari scientia.

277. Ne autem quæstio fiat de nomine, & tribuatur DEO tantum notitia omnium, non autem scientia; sciendum, quod, detractis omnibus imperfectionibus discursus, habitus, qualitatibus &c. quæ scientiæ creatæ connexæ sunt, manet adhuc cognitio certa, & evidens, quæ est pura perfectio, & ratio significata per nomen scientia. Quod autem Logici confundant scientiam cum habitu discursivo, vel ipso discursu, inde est, quod agant de scientia tantum creatæ: SS. PP. autem, & Scripturæ (quæ, quantum possunt, literaliter accipiendæ sunt) agunt de scientia præscindente à creatæ, & increatæ. Addendum, hanc scientiam, ut digna sit DEO, debere esse perfectissimam, universalissimam, infallibilem, infinitam.

278. Collige ex dictis 1. In DEO admitti posse potentiam metaphysicam, vel logicam intelligendi, non verò potentiam physicam; hæc enim